

Projekt

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA MARKI**

z dnia 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym dla
Miasta Marki na lata 2026-2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436), w związku z art. 4¹ ust. 1 - 2a i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2023r. poz. 2151), art. 2 ust. 1 pkt 1-3, art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 25 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939), Rada Miasta Marki uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym dla Miasta Marki na lata 2026-2029 w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Marki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2026 roku.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII I UZALEŻNIENIOM BEHAWIORALNYM DLA MIASTA MARKI

NA LATA 2026 – 2029

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	1
WYKAZ SKRÓTÓW.....	2
WPROWADZENIE.....	3
CHARAKTERYSTYKA MIASTA MARKI.....	10
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	11
PROBLEM UZALEŻNIEŃ W MIEŚCIE MARKI.....	12
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW	20
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	36
WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH.....	52
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	56
ADRESACI PROGRAMU	63
TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.....	64
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	64
ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	65
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	67
BIBLIOGRAFIA.....	70
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	71

WYKAZ SKRÓTÓW

CWR – Centrum Wspierania Rodzin- POMOST

BP – Biblioteka Publiczna Miasta Marki

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MOK – Marecki Ośrodek Kultury im. Tadeusza Łużyńskiego

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KP – Komisariat Policji w Markach

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

CUW – Centrum Usług Wspólnych w Markach

LGD – Lokalne grupy działania

NK – procedura „Niebieskie Karty”

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej w Markach

PWD – placówki wsparcia dziennego w Markach

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna w Markach

PIK – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Markach

PNPP – Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Markach

UMM – Urząd Miasta Marki

ZUK – Zakład Usług Komunalnych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Markach

ESPAD – European School Survey Project on Alcohol and Drugs - Europejski program badań ankietowych w szkołach dotyczący alkoholu i narkotyków

Program - Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym dla Miasta Marki na lata 2026-2029.

WPROWADZENIE

W Polsce problematyka uzależnień od alkoholu i narkotyków stanowi istotne wyzwanie zdrowotne i społeczne, wpływając zarówno na jednostki, jak i całe społeczności. Nadużywanie tych substancji prowadzi nie tylko do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ale również do rozpadu więzi rodzinnych, wykluczenia społecznego, wzrostu przestępczości oraz obciążeń dla systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Problem ten dotyczy różnych grup wiekowych, jednak szczególnie niepokojące są statystyki dotyczące młodzieży i młodych dorosłych, wśród których obserwuje się wzrost eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi.

Napoje alkoholowe są bezsprzecznie najbardziej dostępną substancją psychoaktywną w każdej grupie wiekowej. Według Raportu opracowanego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, od 2007 roku spożycie alkoholu na 1 mieszkańca w ciągu roku przekracza 9 litrów – w 2022 roku wyniosło ono 9,37 litrów, co jest wartością najniższą na przestrzeni ostatnich 5 analizowanych lat¹. Problem spożywania alkoholu dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednak to właśnie mężczyźni stanowią grupę szczególnie narażoną na częstsze sięganie po tego typu substancje – spożywają oni alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety, tj. przez średnio 106 dni, podczas gdy kobiety piją alkohol średnio przez 37 dni w ciągu roku. Taka różnica może być związana nie tylko z czynnikami społecznymi i kulturowymi, ale także z odmiennymi preferencjami – mężczyźni częściej wybierają piwo, podczas gdy kobiety chętniej sięgają po wino².

Niepokojącym zjawiskiem jest również znaczne spożycie alkoholu wśród młodzieży, co może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych w przyszłości. Według wyników ostatniej edycji europejskiego badania ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) z 2024 roku, prowadzonego na reprezentatywnej grupie młodzieży szkolnej w wieku 15-16 lat,

¹ Szmidt J., i in., *Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce*, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023

² tamże

odsetek uczniów w Polsce, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, wyniósł 39,1%. W porównaniu z poprzednią edycją badań ESPAD, wartość ta uległa spadkowi o 7,5 pp.³.

Innym z kluczowych wyzwań współczesnego społeczeństwa jest dostęp do narkotyków. Ich dostępność, wzorce konsumpcji oraz konsekwencje prawne i społeczne wymagają stałego monitorowania i działań prewencyjnych. Europejski Raport Narkotykowy z 2024 roku zwraca uwagę na fakt, że około 8,0% mieszkańców Europy w wieku 15-64 lat używało tego typu substancji w ciągu ostatniego roku, natomiast blisko co trzeci podejmował się tego przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia (29,9%). Najwyższy odsetek osób dotkniętych problemem obserwuje się w grupie wiekowej 15-34 lat, gdzie w ciągu ostatniego roku było to 15,0%⁴. Według badań ESPAD z 2024 roku, odsetek uczniów, którzy deklarowali używanie narkotyków kiedykolwiek w życiu, wyniósł 16,9%. Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim badaniem ESPAD z 2019 roku, gdzie tenże odsetek wyniósł 21,4% . W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku przez Fundację CBOS, odnotowano, że w 2024 roku 13% uczniów zażywało narkotyki, co oznacza spadek o 3 pp. względem roku 2018. Marihuana i haszysz pozostają najczęściej stosowanymi przez uczniów substancjami – na zażywanie ich kiedykolwiek w życiu wskazało 36,2% respondentów w 2021 roku, co wskazuje na tendencje spadkowe poczynając od 2016 roku, gdy odsetek ten wyniósł 42,0%, przez 37,5% w roku 2018.

W 2022 roku wszczęto 37 572 postępowania na podstawie Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co stanowi wzrost o 1 522 spraw w porównaniu do roku 2021, w którym odnotowano 36 050 takich postępowań. W tym samym okresie podejrzenie o popełnienie przestępstwa z tej ustawy dotyczyło 36 591 osób, co

³ *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną – Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r., Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2024*

⁴ *Dane referencyjne zamieszczone w Raporcie pochodzą z okresu od stycznia do grudnia 2022 roku (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024)*

oznacza niewielki wzrost w porównaniu do roku poprzedniego, kiedy liczba podejrzanych wyniosła 36 282⁵.

Coraz częściej obserwuje się także uzależnienia behawioralne (tj. uzależnienia od wykonywania pewnych czynności), które zgodnie z kryteriami aktualnie obowiązującej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11 wykazują podobne mechanizmy do uzależnień od substancji, wśród których znajdują się m.in.: utrata kontroli, priorytetyzacja danego zachowania lub substancji kosztem innych obszarów życia oraz kontynuacja pomimo negatywnych skutków.

Raport Nastolatki 3.0 opracowany na podstawie badania przeprowadzonego między październikiem a listopadem 2022 roku, wskazuje wśród najistotniejszych wniosków na wzrost średniego czasu korzystania z Internetu przez nastolatki w dni powszednie – w 2022 roku było to ponad 5 godzin w ciągu dnia, co oznacza wzrost względem wyników badania zrealizowanego w 2020 roku. Szczególnie alarmujący jest wysoki odsetek nastolatków, którzy w czasie korzystania z Internetu spotykają się z przemocą (44,6%) lub mową nienawiści (68,4%). Brak kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z Internetu przez młodzież może prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji, takich jak nadmierne spędzanie czasu w sieci, kontakt z nieodpowiednimi treściami czy zwiększone ryzyko cyberzagrożeń. Tym bardziej niepokojący jest fakt, że ponad połowa nastolatków uczestniczących w badaniu deklaruje, iż ich rodzice nie wyznaczają żadnych zasad dotyczących czasu spędzanego w Internecie (53,7%)⁶.

Nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych może negatywnie wpływać na codzienne funkcjonowanie młodzieży, prowadząc do zaniedbywania obowiązków. Obawy budzi fakt, że blisko co czwarty nastolatek często rezygnuje z wykonywania obowiązków domowych na rzecz mediów społecznościowych (23,8%) oraz przyznaje, że z tego samego powodu zaniedbuje swoje obowiązki szkolne (28,7%)⁷. Dane

⁵ Szmidt J., i in., *Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023*

⁶ Lange R., i in., *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.*

⁷ Lange R., i in., *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.*

te podkreślają potrzebę podejmowania skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, mających na celu ograniczenie skali problemu oraz wspieranie osób z problemem uzależnienia i ich rodzin. Zadania w zakresie redukcji szkód muszą dotyczyć wszystkich grup społecznych i stanowić usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży w formie programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym dla Miasta Marki na lata 2026-2029 jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz innych zaburzeń zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych i stanowi on kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych. Program zawiera dodatkowo zagadnienia związane z uzależnieniem od Internetu, mediów społecznościowych i gier cyfrowych oraz gier video. Opracowując Program z uwzględnieniem nowelizacji ustawy o zdrowiu publicznym w 2021 roku uznano, że pojęcie „uzależnienie” wskazuje na wspólne podłoże i mechanizmy zarówno do uzależnienia - zaburzenia behawioralnego, jak i uzależnienia od substancji, dlatego wprowadza się do Programu również pojęcie uzależnień behawioralnych i planuje się do realizacji zadania przeciwdziałające tym zaburzeniom.

Granie w gry stało się obecnie jedną z atrakcyjniejszych form spędzania czasu online. Wśród młodych graczy badacze zauważyli niepokojący trend związany z nadużywaniem grania przy jednoczesnym zaniedbywaniu innych obszarów życia. Zespół uzależnienia od Internetu nie znalazł się jednak w żadnej z klasyfikacji chorób psychicznych w przeciwieństwie np. do zaburzeń uprawiania hazardu, który został

sklasyfikowany w ICD 10- w kategorii zaburzeń nawyków i popędów. Bazując na doświadczeniach z realizacji dotychczasowych rocznych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, a także biorąc pod uwagę wyniki aktualnych badań lokalnych i krajowych, wyodrębniono wnioski i rekomendacje i wskazano katalog wybranych zadań do realizacji w perspektywie czasowej.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) do zadań własnych należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób z problemem uzależnienia od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 5) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 6) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 7) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób z problemem uzależnienia i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjo-terapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom z problemem uzależnienia i rodzinom dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Z uwagi na duże zagrożenie oraz ryzyko szkód związanych z problemami alkoholowymi oraz uzależnieniami od narkotyków i uzależnieniami behawioralnymi, niniejszy Program adresowany jest do wszystkich mieszkańców Miasta Marki, a nie tylko rodzin z ww. problemami czy też do grup podwyższonego ryzyka.

Według art. 4¹ ust. 2 z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja ww. zadań prowadzona jest w postaci Programu uchwalonego na okres nie dłuższy niż 4 lata.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

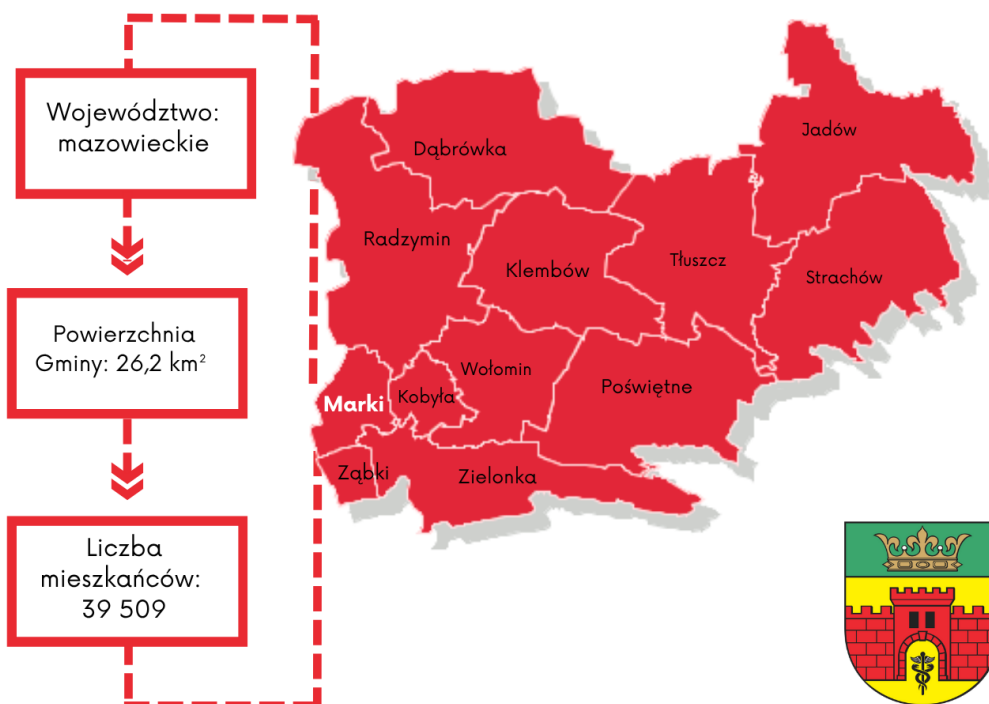
Kierunki działań zawarte w Programie są zgodne z następującymi aktami prawnymi:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określająca priorytety zadań realizowanych poprzez program, traktująca je jako zadania własne gminy,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

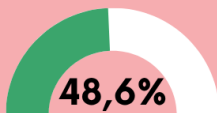
Ponadto na poziomie lokalnym dokument nawiązuje m.in. do zapisów *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Marki na lata 2022-2027*. Program został opracowany również w spójności z kierunkami wyznaczonymi w dokumentach strategicznych wyższego rzędu, w tym na poziomie rządowym – Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025 przedłużonym do 2026 roku, regionalnym – w szczególności program odnosi się do celów i założeń zawartych Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Narkomanii Województwa Mazowieckiego.

Źródłem finansowania Programu są środki budżetu Miasta pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

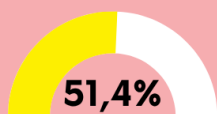
CHARAKTERYSTYKA MIASTA MARKI

19 201

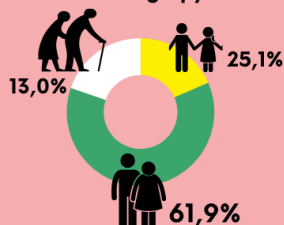

20 308

Przyrost naturalny: 222

Ekonomiczne grupy wieku:

OŚWIATA

W 2024 roku na terenie Miasta funkcjonowało: 35 przedszkoli, 8 szkół podstawowych, 3 licea ogólnokształcące.

KULTURA I SPORT

Za realizację przedsięwzięć w ramach działalności kulturalnej na terenie Miasta odpowiada przede wszystkim **Biblioteka Publiczna Miasta Marki** oraz **Marecki Ośrodek Kultury im. Tadeusza Łużyńskiego**, a także liczne kluby sportowe.

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna na terenie Miasta realizowana jest głównie przez **Ośrodek Pomocy Społecznej w Markach**. Oferta uzupełniana jest m. in. przez działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Centrum Integracji Społecznej, Centrum Wspierania Rodzin-POMOST oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

**Dane przedstawione na grafice pochodzą z 2024 roku [BDL GUS], Strategia Rozwoju Miasta Marki na lata 2022-2030.*

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy Miasta Marki należą instytucje i podmioty prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź wspomagające taką działalność. Ich kooperacja odbywa się na zasadzie współpracy między-instytucjonalnej i międzysektorowej. Są to m.in.:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Markach,
- Urząd Miasta Marki,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Markach,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Markach,
- Nieodpłatny Punkt Pomocy Prawnej w Markach,
- Komisariat Policji w Markach,
- placówki oświatowe,
- placówki kulturalne,
- placówki ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe i związki wyznaniowe.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie Miasta Marki należy zaliczyć:

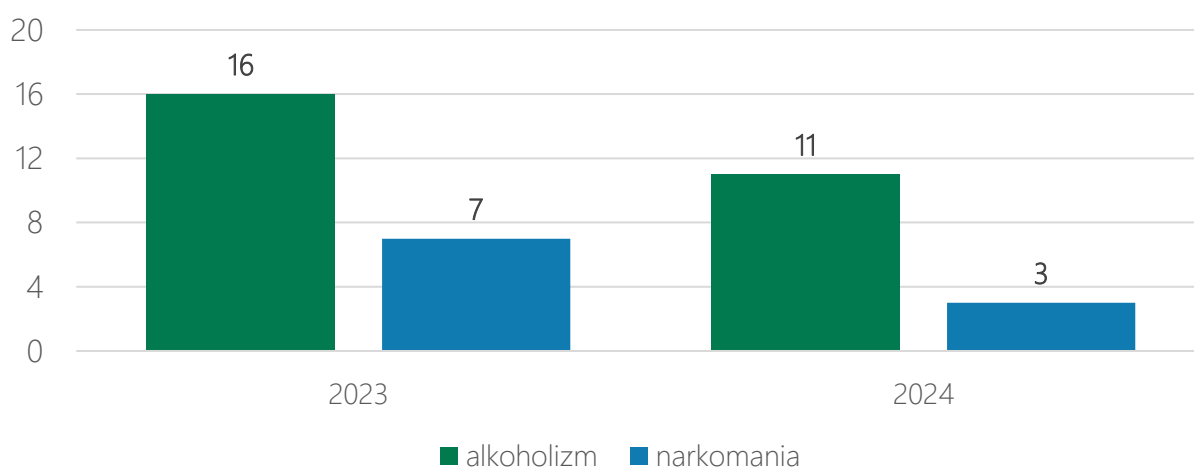
- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- pracowników i specjalistów Ośrodka Pomocy Społecznej,
- funkcjonariuszy Policji,
- pedagogów i psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- pracowników placówek ochrony zdrowia.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ W MIEŚCIE MARKI

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych. Narkomania, definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza *stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich*. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak leczenie, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz mediów. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W 2023 roku z pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Markach z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 16 rodzin, a z powodu narkomanii – 7. Z kolei w 2024 liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tego tytułu uległa niewielkiemu spadkowi – pomocy udzielono 11 rodzinom z problemem alkoholowym i 3 z problemem narkotykowym, przy czym warto podkreślić, iż dane dotyczą pomocy wyłącznie pieniężnej.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2023-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana do wykonywania zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W 2024 roku w skład Komisji wchodziło 6 członków.

Do zadań GKRPA zalicza się:

1. Inicjowanie działań lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Kontrola zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych co najmniej raz w roku.
3. Zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta.
4. Wydawanie opinii dotyczących zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z uchwałami Rady Miasta, będącymi podstawą do uzyskania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby z problemem uzależnienia od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
6. Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia.
7. Kierowanie na badanie przez biegłego, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
8. Współpraca z innymi organami administracji państwowej i samorządowej oraz organizacjami społecznymi, związkami wyznaniowymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

9. Podnoszenie kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, konferencjach, a także ukończenie studiów podyplomowych i specjalizacji.

Dane dotyczące działań GKRPA podejmowanych wobec osób z problemem uzależnienia w latach 2023-2024 przedstawia kolejna tabela. W 2024 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 29 osobami z problemem alkoholowym oraz z 18 członkami ich rodzin. Wystąpiono również do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 21 mieszkańców. W 2023 roku z kolei Komisja kontaktowała się z 81 osobami z problemem alkoholowym, 10 członkami ich rodzin oraz skierowała 20 wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób z problemem uzależnienia w latach 2023-2025

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	81	29	49
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	10	18	17
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	20	21	7

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023, 2024 i 2025 rok.

W 2024 roku czterech, a w 2025 roku trzech członków GKRPA uczestniczyło w szkoleniach z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych. Działania te świadczą o dążeniu samorządu i lokalnych instytucji do podnoszenia kompetencji specjalistów i osób zaangażowanych w realizację polityki antyalkoholowej, co powinno przekładać się na skuteczniejsze działania profilaktyczne i pomocowe.

Istotnym wsparciem lokalnego systemu profilaktyki jest realizacja programów i innych działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. W 2024 roku zrealizowano następujące programy z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży: *Spójrz inaczej - program zajęć wychowawczo-profilaktycznych dla klas I-III szkół podstawowych*, *Trzy koła*, *Program Unplugged*, *Tutoring Szkolny- program pedagogiki dialogu*, *Przyjaciele Zippiego*, *Iskra odporności*, *Cukierki*, *Strażnicy uśmiechu*, *ARS, czyli jak dbać o miłość* oraz *Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej*. Wzięło w nich udział łącznie 1 121 uczniów oraz 22 nauczycieli⁸.

W tym samym roku, w ramach działań niebędących ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi przeprowadzono jednorazowe prelekcje/pogadanki, w których uczestniczyło 2 600 osób, spektakle dla 412 osób, festyny i inne imprezy plenerowe (bez sportowych), które zrzeszyły 2 300 mieszkańców, a także imprezy sportowe - turnieje, wyścigi, olimpiady (bez pozalekcyjnych zajęć sportowych) dla 1 020 uczestników i konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.), w których wzięły udział 1 074 osoby⁹.

Na terenie Miasta funkcjonują miejsca oferujące zajęcia sportowo-rekreacyjne jako alternatywę dla zachowań ryzykownych. Należą do nich: MKS Marcovia-Marki oferujący zajęcia z piłki nożnej, ręcznej, lekkoatletyki, pływackiej oraz korfballu, a także sekcję cheerleadingu, UKS Jedyńka Marki z sekcją piłki nożnej, koszykówki i siatkówki, Miejski Klub Sportowy Marcovia-Marki (piłka nożna, piłka ręczna, pływanie, cheerleading, lekkoatletyka), Klub Sportowy Markowi Biegacze (bieganie, morsowanie, nordic walking), Uczniowski Klub Sportowy Box Garda (boks), Uczniowski Klub Sportowy Marki (tenis ziemny, piłka nożna), Uczniowski Klub Sportowy Salto Marki (akrobatyka sportowa, gimnastyka sportowa), Uczniowski Klub Sportowy SameJudo (judo), Uczniowski Klub Sportowy Sanchin (karate), Uczniowski

⁸ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok

⁹ tamże

Klub Sportowy Struga (warcaby), Uczniowski Klub Sportowy Trójka (lekkoatletyka, turystyka rowerowa), WWL Badminton Club (badminton), Uczniowski Klub Sportowy Jedyńka Marki (koszykówka, siatkówka, piłka nożna), Klub Sportowy Acro Dance (taniec sportowy, akrobatyka, gimnastyka), Uczniowski Klub Sportowy Akademia Pani Szafki (taniec sportowy, akrobatyka), Fundacja Cezarego Trybańskiego Sport to Connect (koszykówka, lekkoatletyka), Uczniowski Klub Sportowy Budziłek (boks), Uczniowski Klub Sportowy Polska Grupa Krav Maga (szkoła walki i samoobrony), Stowarzyszenie Highlander Combat Academy (karate kyokushin), Marecki Klub Sportowy Sparta (piłka nożna), Klub Sportowy Akademia Sportu Marki (piłka nożna, tenis, siatkówka, lekkoatletyka), Stowarzyszenie Marcin Turystycznego Klubu Rowerowego Trybik (klub rowerowy) oraz Centrum HarmonJA - Akademia Kung Fu / Wushu (kungfu wushu)¹⁰.

W 2024 roku oraz w roku poprzednim na terenie Marek funkcjonował **Punkt Informacyjno-Konsultacyjny** (PIK), działający przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Markach. Jego zadaniem jest wsparcie osób w kryzysach, w szczególności zmagających się z problemem uzależnień oraz uwikłanych w przemoc domową, a także inicjowanie działań interwencyjnych i naprawczych. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny współpracuje z innymi specjalistami zatrudnionymi w OPS w Markach oraz instytucjami odpowiedzialnymi za specjalistyczną pomoc i wsparcie.

W 2024 roku w PIK udzielono porad 3 osobom z problemem narkotykowym. Dodatkowo, wsparcie otrzymało 4 dorosłych członków rodziny osoby z problemem narkotykowym, 53 osoby z problemem alkoholowym oraz 24 dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym, a także 94 osoby doznające przemocy domowej i 13 osób stosujących przemoc. Dane te wskazują na potrzebę stałego rozwoju aparatu pomocowego i usługowego, w tym zainicjowania dodatkowych

¹⁰ https://www.marki.pl/42-kluby_sportowe

działań środowiskowych ukierunkowanych na rozpoznawanie i wspieranie środowisk szczególnie dotkniętych lub narażonych na występowanie tego rodzaju sytuacji kryzysowych w szczególności profilaktykę przemocy domowej.

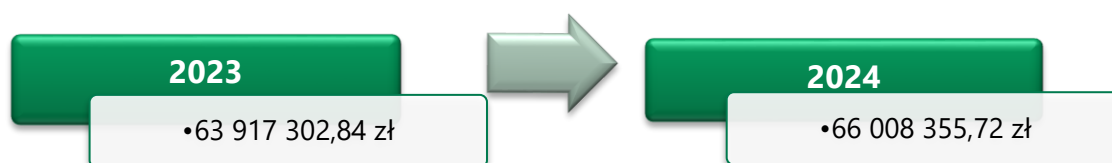
Nieodpłatne wsparcie i poradnictwo specjalistyczne dla mieszkańców zapewniają także inne podmioty, m.in.:

- Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Markach, ul. Szkolna 9,
- Centrum Wspierania Rodzin Pomost w Markach, ul. Lipowa 2F
- poradnie psychologiczne i poradnie zdrowia psychicznego w strukturach zakładów opieki zdrowotnej.

RYNEK ALKOHOLOWY MIASTA MARKI

W 2023 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie Miasta Marki wyniosła łącznie 63 917 302,84 zł, w tym najwięcej, bo 29 764 951,81 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Wartość napojów o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa) wyniosła 22 796 891,87 zł, a od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) 11 355 459,16 zł. W 2024 roku z kolei było to 66 008 355,72 zł, najwięcej – 30 423 573,37 zł ponownie stanowiły napoje o zawartości alkoholu powyżej 18%, 23 601 294,79 zł – do 4,5% (oraz piwa), a 11 983 487,56 zł – od 4,5 do 18% (bez piwa). W analizowanym roku można zaobserwować wzrost sprzedaży alkoholu na terenie Miasta o 3,3%. Wspomniane wcześniej wartości są zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1.

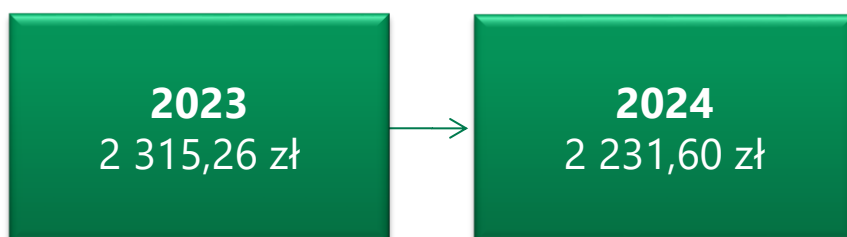
Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie Miasta Marki w latach 2023-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku Miasto Marki zamieszkiwało łącznie 29 579 osób, które ukończyły 18 rok życia. Wartość sprzedanego na terenie Miasta alkoholu przypadającego na 1 osobę pełnoletnią wyniosła zatem 2 231,60 zł – w zestawieniu z rokiem poprzednim, gdy liczba dorosłych mieszkańców była równa 27 607, nastąpił spadek na poziomie 3,6%.

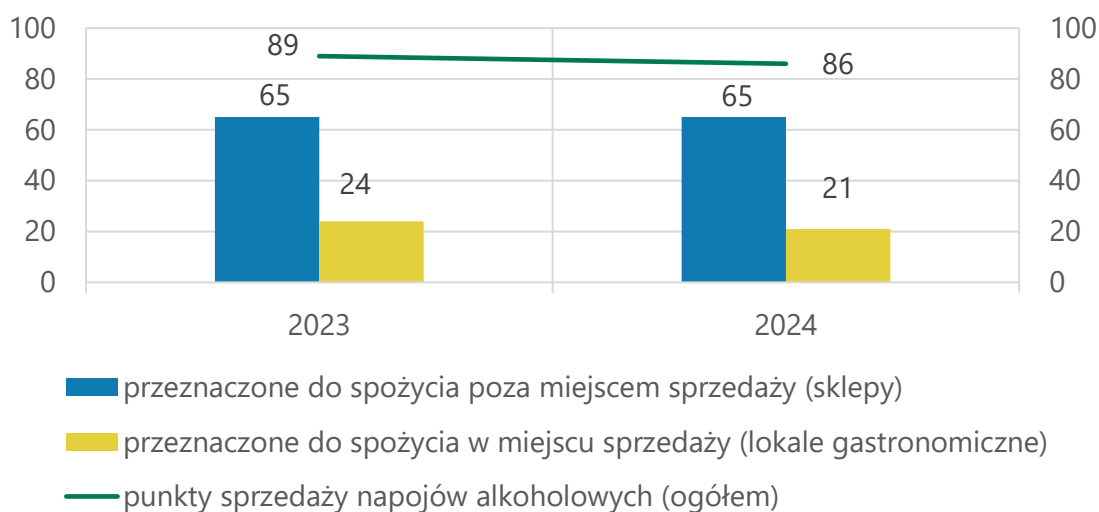
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca Miasta Marki na przestrzeni lat 2023-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok.

Analiza danych za lata 2023 i 2024 wskazuje na niewielki spadek liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta. W 2024 roku łączna liczba punktów wyniosła 86, z czego 65 stanowiły sklepy prowadzące sprzedaż detaliczną, a 21 – lokale gastronomiczne oferujące spożycie alkoholu na miejscu. Zmiany w liczbie punktów sprzedaży alkoholu w Mieście stanowią kluczowy impuls do oceny skuteczności dotychczasowej polityki antyalkoholowej. Wymagają one wdrożenia mechanizmów monitoringu, optymalizacji polityki zezwoleniowej oraz zintensyfikowania działań prewencyjnych w ramach Programu Profilaktyki, aby zminimalizować ryzyka społeczne i zdrowotne wynikające z nadmiernej dostępności alkoholu.

Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Mieście Marki na przestrzeni lat 2023-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok.

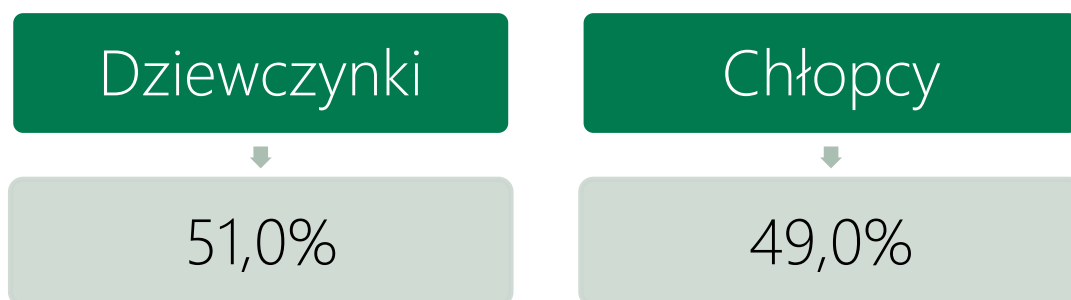
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały problemy społeczne z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie zasięgu i natężenia występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy i e-papierosy oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także przemocą domową, przemocą rówieśniczą i cyberprzemocą.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

Uczniowie z Miasta Marki wypełnili łącznie 663 kwestionariusze ankiet. Poniższy rysunek ilustruje strukturę próby według płci. W badaniu diagnozującym problemy społeczne w większym stopniu uczestniczyły dziewczynki, które stanowiły 51,0% badanej próby (338 osób), podczas gdy chłopcy wypełnili pozostałe 49,0% kwestionariuszy (325 osób)¹¹.

Rysunek 3. Płeć: N¹²=663

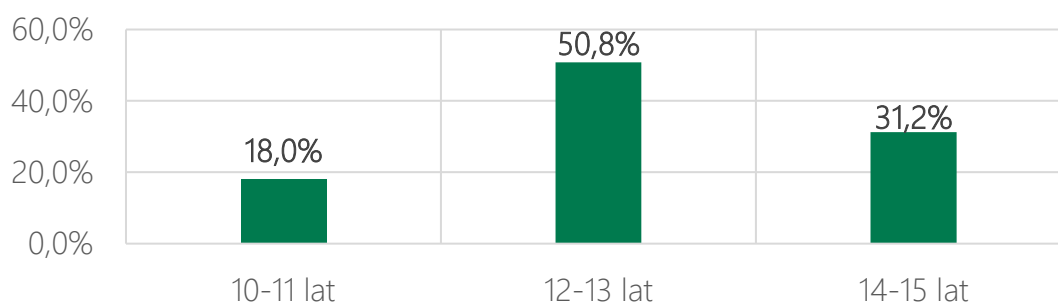

¹¹ W niniejszym dokumencie przedstawiono wyniki badań w ujęciu procentowym, które zaokrąglono do wartości dziesiętnych. Z uwagi na to, suma procentowego udziału odpowiedzi w danym pytaniu może odbiegać o 0,5 pp. od 100%.

¹² N oznacza wielkość próby badawczej, tzn. liczbę respondentów odpowiadających na pytanie.

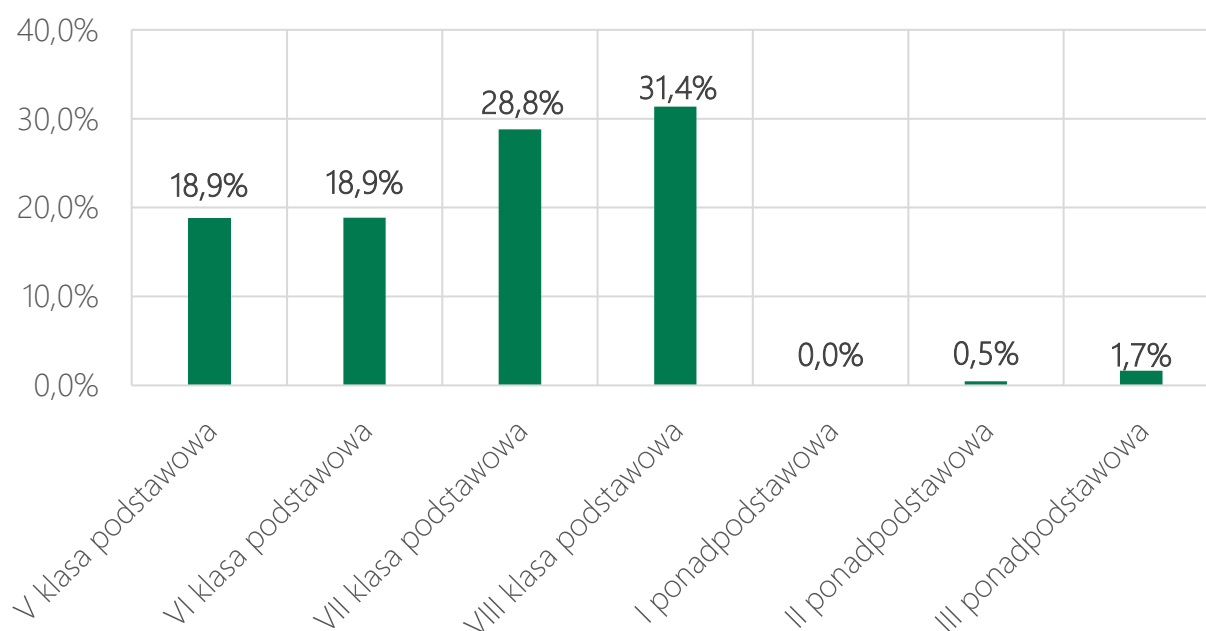
Podział ankietowanych ze względu na wiek przedstawiał się w sposób następujący. Nieco ponad połowa uczniów biorących udział w badaniu, zadeklarowała wiek mieszczący się w przedziale 12-13 lat (50,8%). Odsetek 31,2% respondentów wskazał na wiek 14-15 lat, z kolei 18,0% uczestników badania miało wówczas 10-11 lat.

Wykres 3. Wiek: N= 663

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. 31,4% badanych uczęszczało w momencie badania do klasy VIII szkoły podstawowej, 28,8% do klasy VII, a po 18,9% do klas V i VI. Uczniowie z klasy II szkoły ponadpodstawowej stanowili z kolei 0,5% badanej próby, a 1,7% badanych to młodzież z III klasy szkoły ponadpodstawowej.

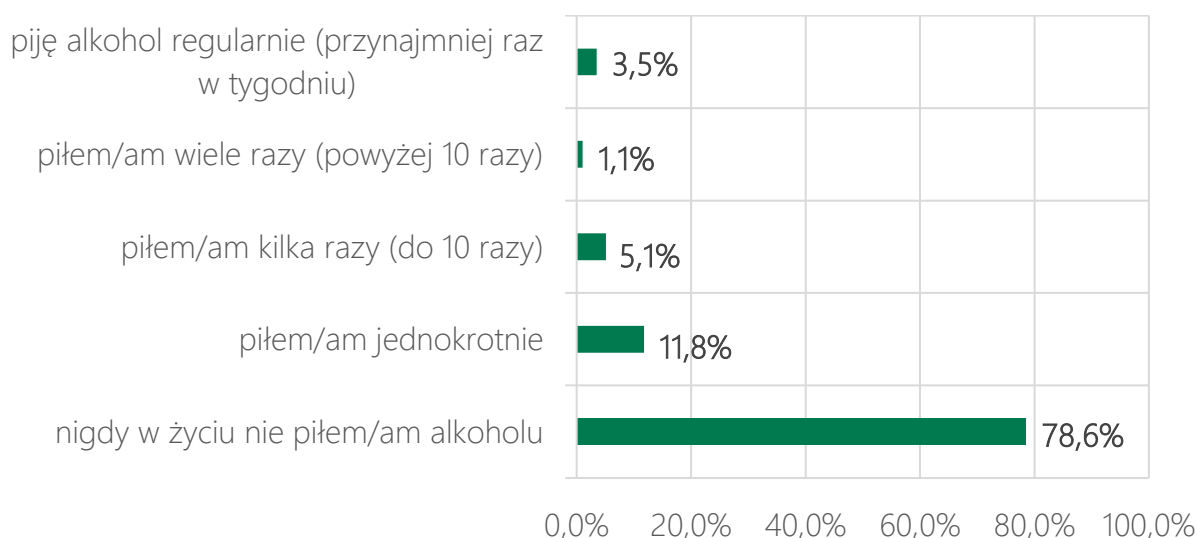
Wykres 4. Klasa: N= 663

PROBLEM ALKOHOLOWY

Pierwsze z analizowanych pytań dotyczy problemu spożywania alkoholu przez uczniów z Miasta Marki. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, kontakt z alkoholem miał średnio co piąty badany uczeń (21,5%), w tym 11,8% spożyło go jednokrotnie, 5,1% piło alkohol kilka razy (do 10 razy), 1,1% – wiele razy (powyżej 10 razy), natomiast odsetek 3,5% respondentów zadeklarował regularne sięganie po napoje alkoholowe (przynajmniej raz w tygodniu).

Wykres 5. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=663

Następne pytanie było skierowane do uczniów, którzy zadeklarowali, że sięgnęli już kiedyś po alkohol. Miało na celu oszacowanie częstotliwości spożywania go w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Z poniższych informacji wynika, że większość uczniów po inicjacji alkoholowej nie spożywała alkoholu w tym okresie (68,1%, tj. 94 osoby), natomiast 13,8% respondentów zadeklarowało, że piło alkohol 1-2 razy w ciągu ostatniego miesiąca (19 osób). Na przedział 3-4 razy wskazały 3 osoby (2,2%), z kolei 1 odpowiedź padła na przedział 5-7 razy (0,7%). 15,2% młodych mieszkańców przyznało w badaniu, że w omawianym okresie sięgnęła po alkohol więcej niż 7 razy (21 osób), co wskazuje na niepokojące zjawisko regularnego spożywania alkoholu przez część młodzieży. 4 uczniów nie odpowiedziało na to pytanie.

Deklaracja części dzieci i młodzieży dotycząca konsumpcji alkoholu w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie, może świadczyć o ryzyku kształtowania się niezdrowych nawyków oraz możliwego zwiększenia skali sięgania po alkohol w okresie wakacyjnym i uzależnienia w przyszłości, a w efekcie konieczność rozwoju usług społecznych ukierunkowanych na niwelowanie negatywnych skutków uzależnień.

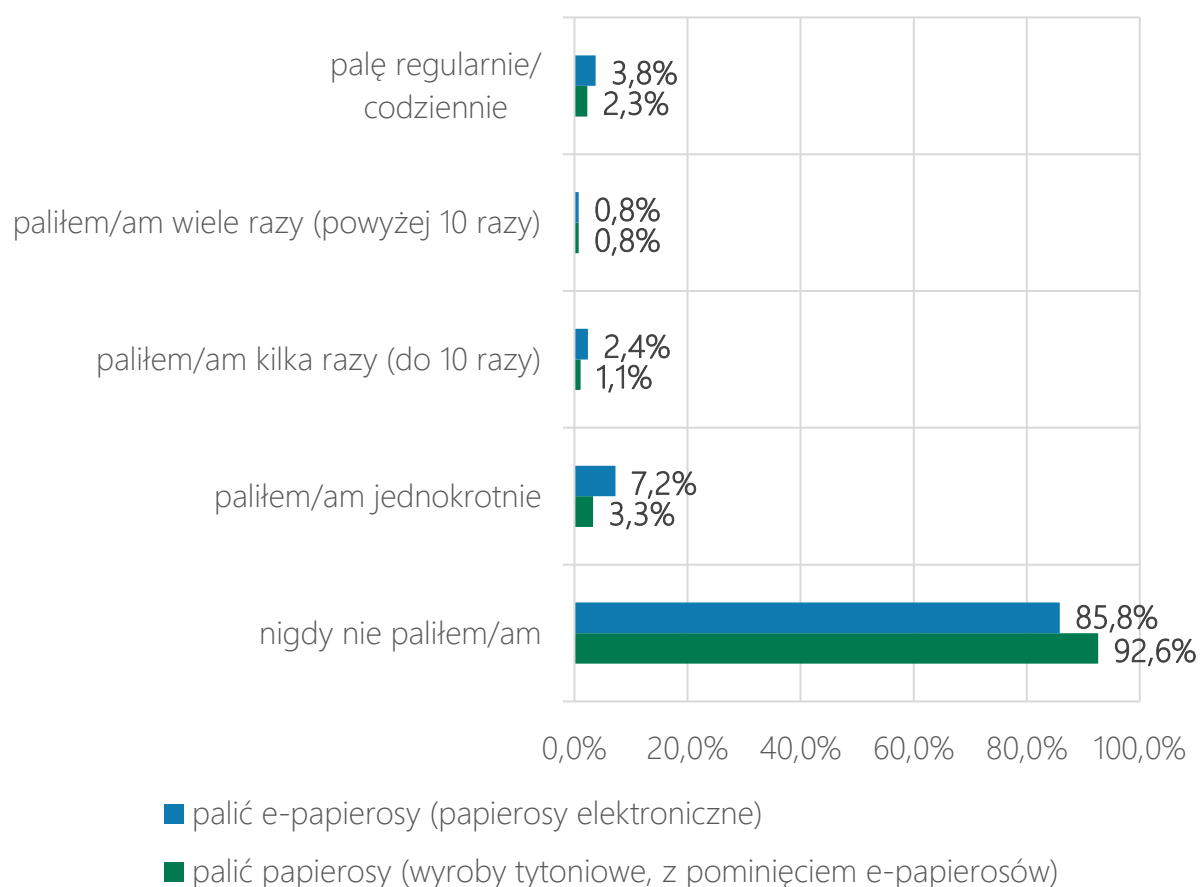
Tabela 2. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=138

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	68,1%	94
1 – 2 razy	13,8%	19
3 – 4 razy	2,2%	3
5 – 7 razy	0,7%	1
więcej niż 7 razy	15,2%	21

PROBLEM NIKOTYNOWY

W dalszej kolejności badaniu poddana została częstotliwość sięgania przez uczniów po papierosy tradycyjne (wyroby tytoniowe, z pominięciem e-papierosów) oraz e-papierosy. Z deklaracji młodych mieszkańców Miasta wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi miało łącznie 7,5% ankietowanych, wśród których 3,3% paliło je jednokrotnie, 1,1% sięgnęło po nie kilka razy (do 10 razy), 0,8% wielokrotnie (powyżej 10 razy), a odsetek 2,3% uczniów potwierdził regularne/codziennie palenie papierosów. Kontakt z e-papierosami miał z kolei znacznie większy odsetek ankietowanych tj. 14,2%. Wśród nich 7,2% sięgnęło po nie jednokrotnie, 2,4% – kilka razy (do 10 razy), 0,8% – wiele razy (powyżej 10 razy), a 3,8% sięga po nie regularnie/codziennie.

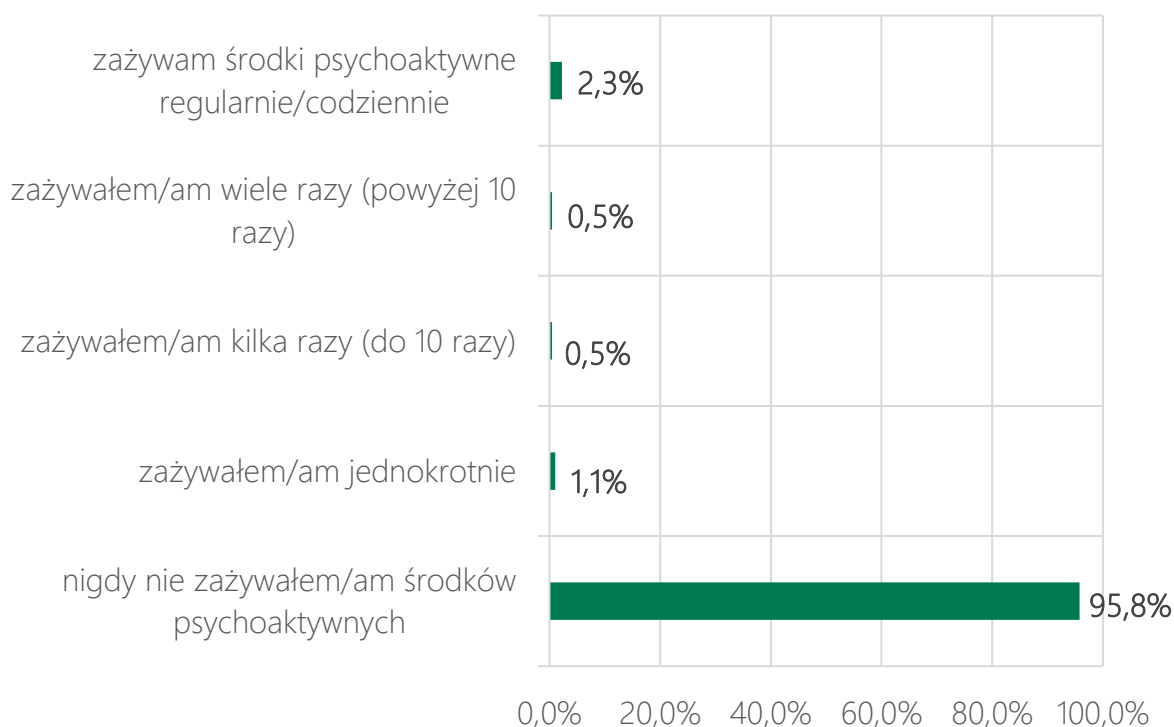
Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N= 663

PROBLEM NARKOTYKOWY

Następny z analizowanych obszarów dotyczył zażywania środków psychoaktywnych. W celu dogłębnej analizy tego problemu, respondentom zadano pytanie o to, ile razy w życiu zdarzyło im się zażywać tego typu substancje. Z odpowiedzi uczniów wynika, że 4,4% sięgnęło kiedykolwiek po substancje psychoaktywne – 1,1% robiło to jednokrotnie, po – 0,5% kilka razy (do 10) lub wiele razy (powyżej 10 razy), natomiast 2,3% sięga po nie regularnie/codziennie.

Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=663

Następna tabela przedstawia częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów, w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Można zauważyć, że w tym okresie sięgnęła po nie zdecydowana większość z osób będących po inicjacji, tj. 22 uczniów. 5 ankietowanych zażywało tego typu środki 1-2 razy (17,9%), 2 – od 3 do 4 razy (7,1%), jedna osoba zrobiła to od 5 do 7 razy (3,6%), natomiast na większą częstotliwość, tj. więcej niż 7 razy w okresie 30 dni przed badaniem wskazało aż 50,0% (14 osób), co wskazuje na wysokie ryzyko uzależnienia wśród połowy badanych, mających kontakt z tego rodzaju substancjami oraz konieczność objęcia ich specjalistycznymi oddziaływaniami i usługami, m.in. programami w zakresie profilaktyki wskazującej.

Tabela 3. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni?
N=28

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy/leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	21,4%	6
1 – 2 razy	17,9%	5
3 – 4 razy	7,1%	2
5 – 7 razy	3,6%	1
więcej niż 7 razy	50,0%	14

Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie dotyczące rodzaju zażywanych substancji. Jak wynika z odpowiedzi 76,0% badanych sięgnęła po marihuanę (19 osób), a 56,0% po mefedron (14 osób). Niewiele mniej odpowiedzi padło z kolei na amfetaminę i dopalacze (po 11 osób, tj. 44,0%) oraz na leki w celu wywołania stanu odurzenia (10 osób, tj. 40,0%). 9 badanych wskazało na inne substancje, wśród których wymieniono m.in. LSD, ecstasy, czy kodeinę. 3 ankietowanych pominęło odpowiedź na to pytanie.

Tabela 4. Jakie były to substancje? N=25

Odpowiedź	%	Liczba odp.
marihuana	76,0%	19
mefedron	56,0%	14
amfetamina	44,0%	11
dopalacze	44,0%	11
leki w celu odurzenia	40,0%	10
inne	36,0%	9

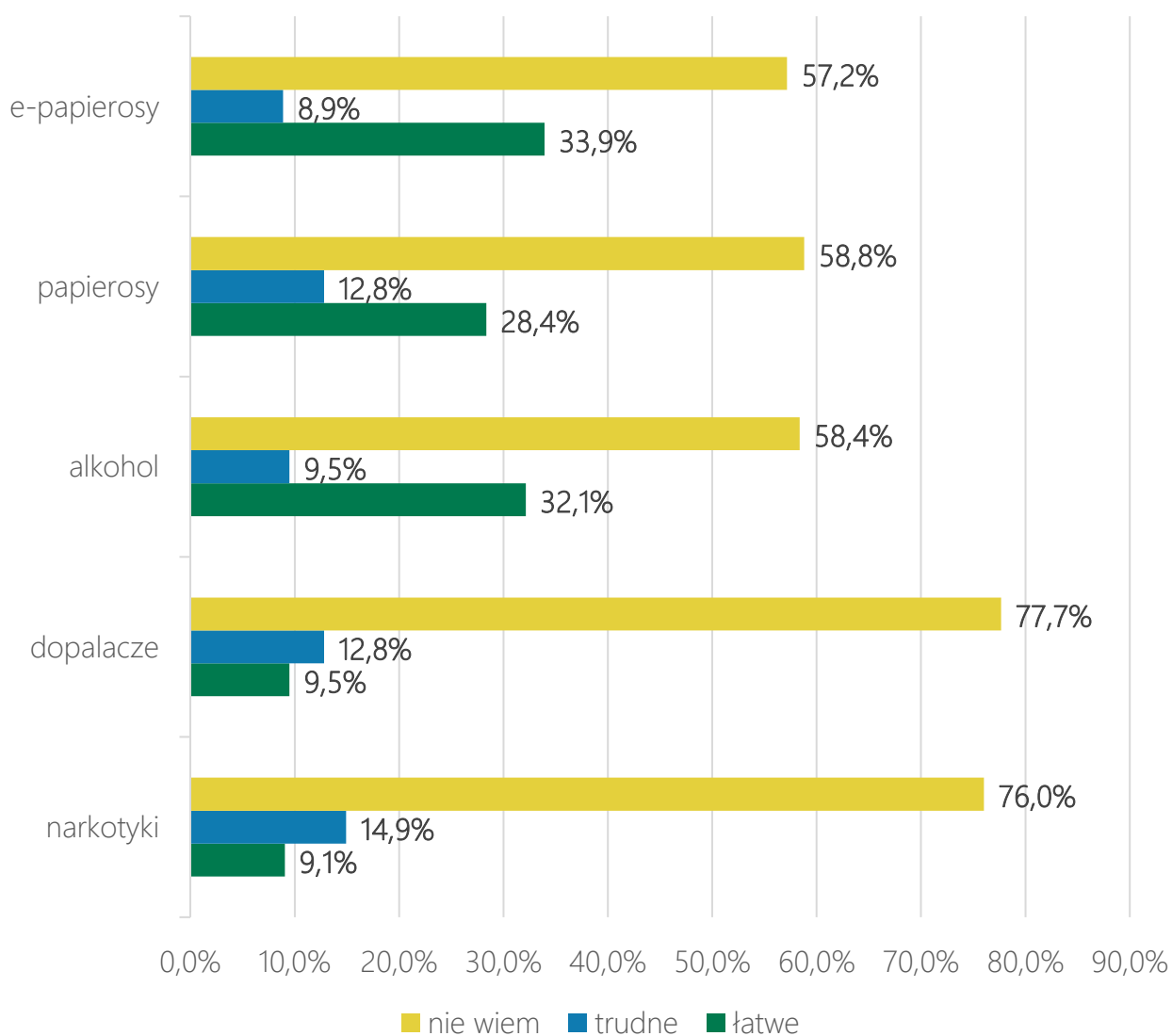
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 9,1% ankietowanych, a trudne dla 14,9%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 9,5% badanych, a trudne dla 12,8%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 32,1% badanych, a trudny dla 9,5%,

- papierosy są łatwe do zdobycia dla 28,4% respondentów, a trudne dla 12,8%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 33,9% młodych mieszkańców, a trudne dla 8,9%.

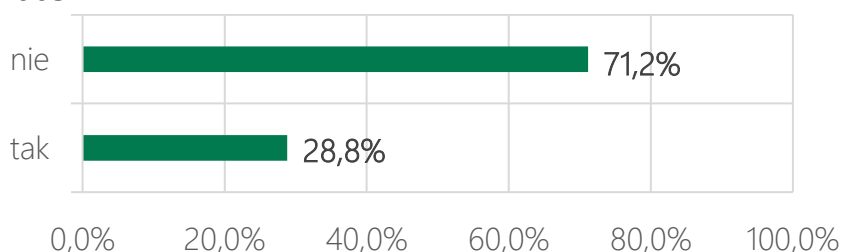
Wykres 8. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy oraz e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N= 663

PROBLEM PRZEMOCY

W kolejnej części raportu z badania ankietowego oszacowana została skala problemu przemocy wśród uczniów zamieszkujących Miasto Marki. Analizie poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą oraz przemocą w Internecie, czyli cyberprzemocą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie wskazują, że 28,8% młodych mieszkańców Miasta doświadczyło przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Wykres 9. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=663

Podczas badania diagnozującego ten problem określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że najczęściej doświadczali przemocy ze strony uczniów ze swojej szkoły (85 osób, tj. 49,4%). W dalszej kolejności wskazywano na rodzeństwo (55 osób tj. 32,0%), kolegów/koleżanki spoza szkoły (46 osób tj. 26,7%) oraz inne osoby, wśród których wymieniono m. in.: kolegów, nauczycielkę, osoby innej orientacji, przyjaciółkę i osoby w Internecie (32 osoby tj. 18,6%) oraz rodziców (20 osób tj. 11,6%). 19 osób pominęło to pytanie.

Tabela 5. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=172

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie z mojej szkoły	49,4%	85
rodzeństwo	32,0%	55
koledzy/koleżanki spoza szkoły	26,7%	46
inne osoby	18,6%	32
rodzice	11,6%	20

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W celu zidentyfikowania charakteru doświadczanej przez uczniów przemocy, młodzi ludzie zostali poproszeni o wskazanie formy zachowań przemocowych jakich doświadczali. Z odpowiedzi badanych wynika, że najpowszechniej stosowaną na terenie Miasta formą przemocy jest przemoc psychiczna, z którą w ciągu ostatniego roku spotkało się 101 uczniów (66,0%). Ankietowani doznali również przemocy fizycznej, na którą wskazało 68 osób (44,4%). Wśród innych form przemocy, jakich doświadczali badani znalazła się także przemoc seksualna, na którą wskazało 21 osób (13,7%) oraz zaniedbanie – 18 osób (11,8%). 38 osób pominęło odpowiedź na to pytanie.

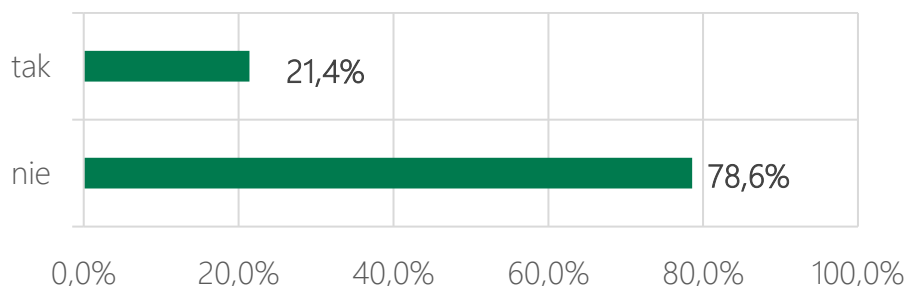
Tabela 6. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=153

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	66,0%	101
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	44,4%	68
ktoś mnie dotykał w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, ktoś mówił o moim ciele w sposób który mnie zawstydział itp.	13,7%	21
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	11,8%	18

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W dalszej kolejności uczniowie zostali zapytani również o to, czy im samym zdarzyło się w okresie ostatnich 12 miesięcy zastosować przemoc wobec innych osób. Do takiego zachowania przyznał się niewiele mniejszy odsetek niż w przypadku doświadczania przemocy, tj. 21,4% ankietowanych.

Wykres 10. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=663

Badanych zapytano także o to, jakiego rodzaju przemoc stosowali. Najczęściej deklarowano stosowanie przemocy psychicznej, do której przyznało się 75 osób (62,5%), a 61 ankietowanych zadeklarowało przemoc fizyczną (50,8%).

Z kolei na przemoc seksualną wskazało 16 ankietowanych (13,3%). 22 respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 7. Jakiego rodzaju przemoc stosowałeś/łaś? N= 120

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	62,5%	75
biłem/am kogoś, kopąłem/am, szarpałem/aśm dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	50,8%	61
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które ta osoba tego sobie nie życzyła, mówiłem/am o czymś ciele w sposób który go zawstydział itp.	13,3%	16

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Blisko połowa ankietowanych przyznała się do przemocy skierowanej wobec rodzeństwa (48,4% tj. 62 osoby), 35,2%

wobec kolegów/koleżanek spoza szkoły (45 osób), a 33,6% wobec uczniów ze szkoły (43 osoby). Z kolei 11 odpowiedzi (18,0%) padło na inne osoby, wśród których wymieniono m.in. nauczycieli, policję, babcię, oraz księdza. W tej grupie odnotowano również przyznanie się do stosowania przemocy wobec zwierząt. 14 uczniów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

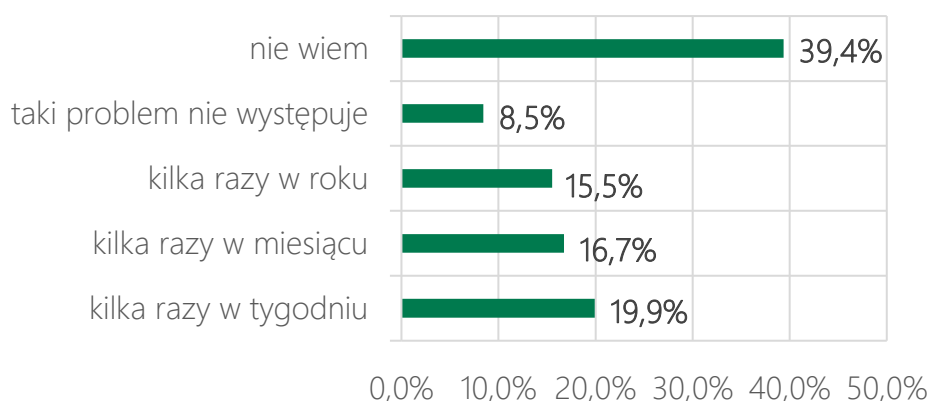
Tabela 8. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=128

Odpowiedź	%	Liczba odp.
rodzeństwa	48,4%	62
kolegów/koleżanek spoza szkoły	35,2%	45
uczniów z mojej szkoły	33,6%	43
innych osób	18,0%	23

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

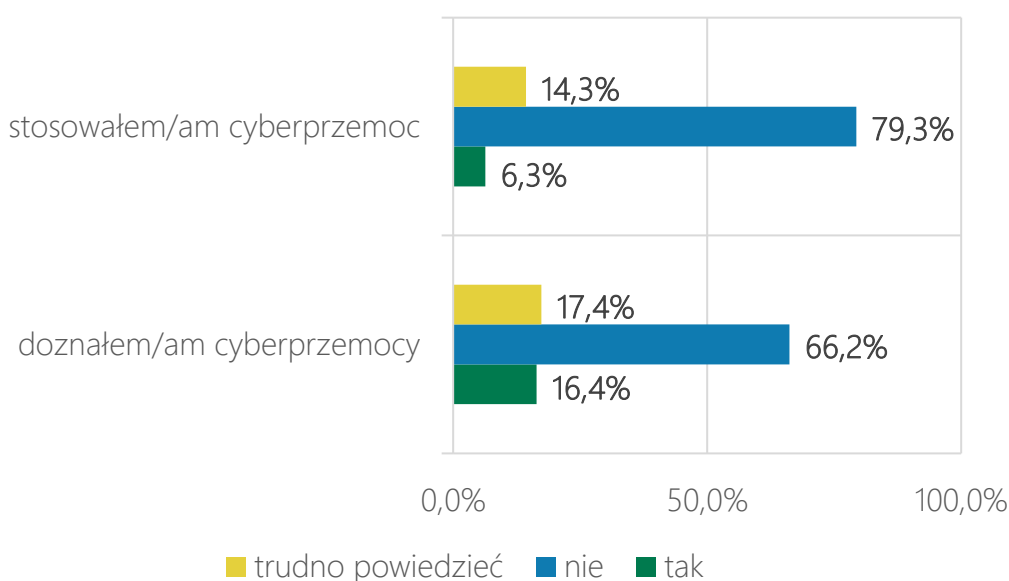
W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o określenie, czy w ich szkole dochodzi do sytuacji przemocowych między uczniami oraz o określenie częstotliwości występowania tego problemu. 39,4% nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do badanej kwestii, natomiast zdaniem 8,5% badanych takie zjawisko nie występuje wcale. 15,5% uczniów twierdzi, że przemoc w szkole ma miejsce sporadycznie, tj. kilka razy w roku, a niewiele więcej zauważa występowanie tego problemu kilka razy w miesiącu (16,7%). Znaczny odsetek ankietowanych przyznał natomiast, że problem przemocy między uczniami jest powszechny i występuje nawet kilka razy w tygodniu (19,9%).

Wykres 11. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=663

Ostatnie pytanie w zakresie problemu przemocy dotyczyło skali doznawania oraz stosowania cyberprzemocy w stosunku do innych użytkowników Internetu. Jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez młodych respondentów, tego problemu doświadczył odsetek 16,4% z nich, natomiast do stosowania przemocy w Internecie przyznało się mniej ankietowanych, bo 6,3%. Część respondentów miała również problem z określeniem, czy kiedykolwiek miała styczność z tym zjawiskiem, gdyż na odpowiedź „trudno powiedzieć” wskazało 17,4% badanych w przypadku doświadczenia cyberprzemocy i 14,3% w przypadku stosowania jej.

Wykres 12. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberpremoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=663

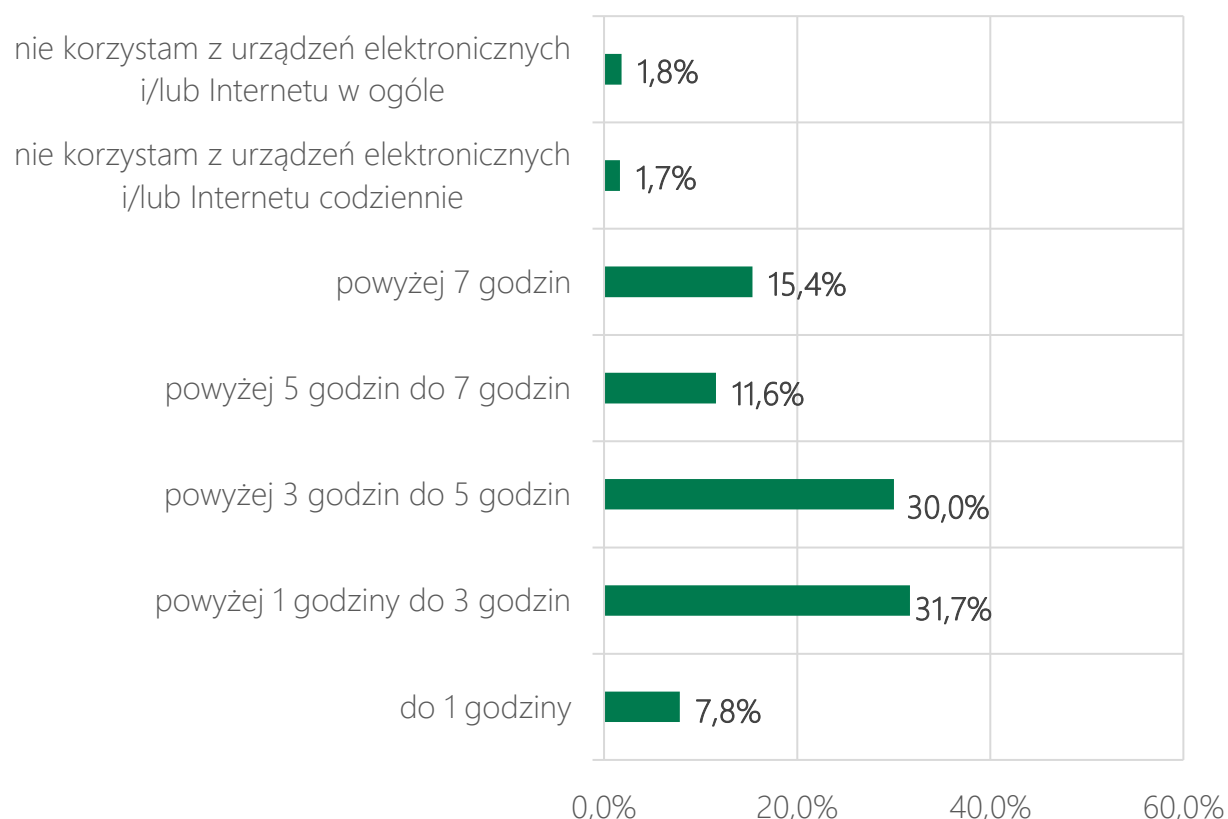

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH I INTERNETU

Kolejny obszar tematyczny badania skupiał się na kwestiach związanych z korzystaniem z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu przez uczniów z Miasta Marki. Pierwsze pytanie dotyczyło czasu, jaki badani poświęcają na korzystanie z tego typu urządzeń w ciągu dnia. Badanie wykazało, że 31,7% młodych mieszkańców przeznaczają na tę czynność powyżej 1 do 3 godzin, a 30,0% powyżej 3 do 5 godzin dziennie.

15,4% respondentów korzysta z urzędzeń elektronicznych i/lub Internetu powyżej 7 godzin, natomiast 11,6% od 5 do 7 godzin dziennie. Na czas do 1 godziny dziennie wskazał natomiast odsetek 7,8% badanych. Wśród respondentów byli również tacy, którzy zadeklarowali, że nie korzystają z urzędzeń elektronicznych i/lub Internetu codziennie (1,7%), a 1,8%, nie robi tego w ogóle.

Wykres 13. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urzędzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=663

W ostatnim pytaniu bloku tematycznego dotyczącego korzystania z urzędzeń elektronicznych, uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy zdarzyło im się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urzędzeń elektronicznych. Tego typu zachowanie zadeklarowały łącznie 256 osób (40,0%), w tym 60 badanych zdarzyło się to jednokrotnie (9,4%), 135 uczniom – czasami (21,1%), 20 respondentom – często (3,1%), natomiast 41 ankietowanych zadeklarowało, że kłamie w tej kwestii bardzo często (6,4%). 10 osób pomijało to pytanie.

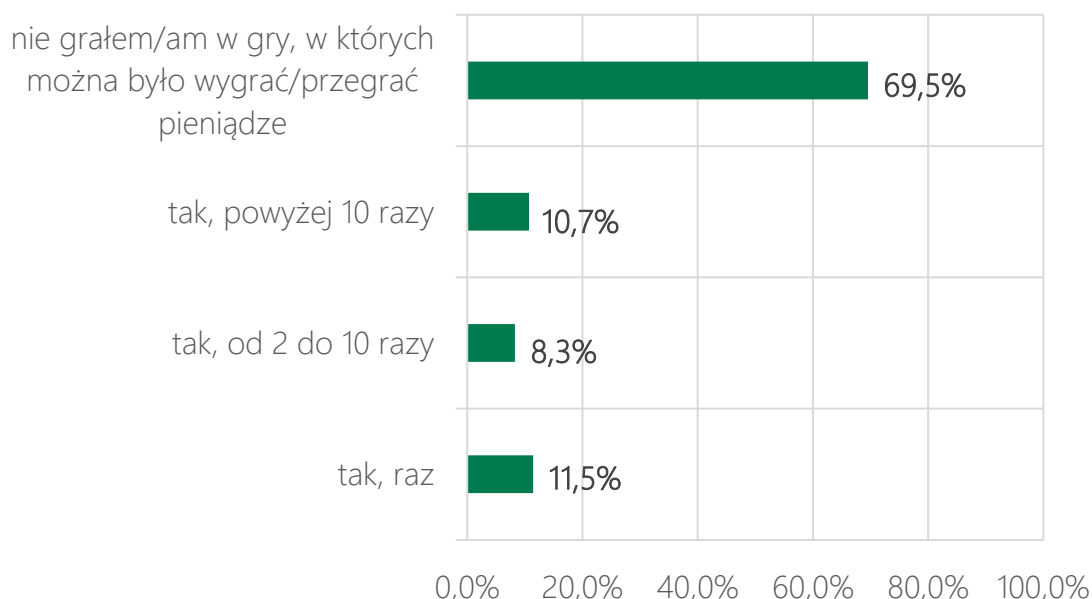
Tabela 9. Czy zdarzyło Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=641

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	6,4%	41
tak, często	3,1%	20
tak, czasami	21,1%	135
tak, jednokrotnie	9,4%	60
nie	60,1%	385

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

W celu określenia skali i zasięgu problemu grania w gry za pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się grać w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w omawianym okresie podejmowało się tego 30,5% badanych. Wśród tych osób 11,5% grało w nie jednokrotnie, 8,3% – od 2 do 10 razy, z kolei 10,7% respondentów wskazało, że zdarzyło się to powyżej 10 razy.

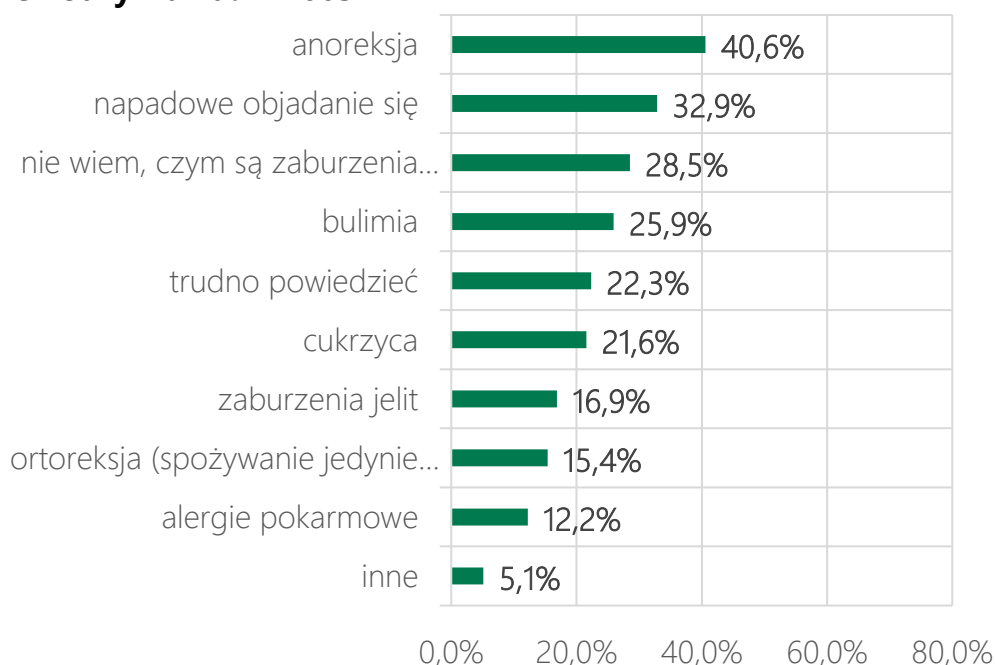
Wykres 14. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=663

ZABURZENIA ODŻYWIANIA

Ostatnia część badania przeprowadzonego wśród uczniów z Miasta Marki dotyczyła zaburzeń odżywiania, z którymi zmagają się coraz więcej młodych osób. Uczniowie mieli wskazać, które odpowiedzi z kafeterii zaliczamy według nich do zaburzeń odżywiania. Odsetek 28,5% badanych przyznał, że nie wie, czym są zaburzenia odżywiania, a 22,3% ankietowanym trudno było odpowiedzieć na to pytanie. Pozostała część najliczniej wskazywała na anoreksję (40,6%), napadowe objadanie się (32,9%), bulimię (25,9%), a na ortoreksję (spożywanie jedynie zdrowego jedzenia) padło 15,4% odpowiedzi. Błędną wiedzę w tym zakresie wykazała połowa uczniów (50,7%), w opinii których do zaburzeń odżywiania zalicza się cukrzycę (21,6%), zaburzenia jelit (16,9%) oraz alergie pokarmowe (12,2%). 5,1% ankietowanych zaznaczyło inne formy zaburzeń odżywiania wśród których wskazano m.in. na *głodzenie się, niedożywienie, wegetarianizm i weganizm, strach przed jedzeniem, anemię, biegunkę, brutalne odżywianie się czy bulimię sportową*.

Wykres 15. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=663

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnienia od alkoholu, papierosów, e-papierosów i narkotyków wśród dorosłych mieszkańców Miasta Marki, a także skala zjawiska przemocy domowej, korzystania z urządzeń elektronicznych, grania w gry na pieniądze oraz innych uzależnień natury behawioralnej.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

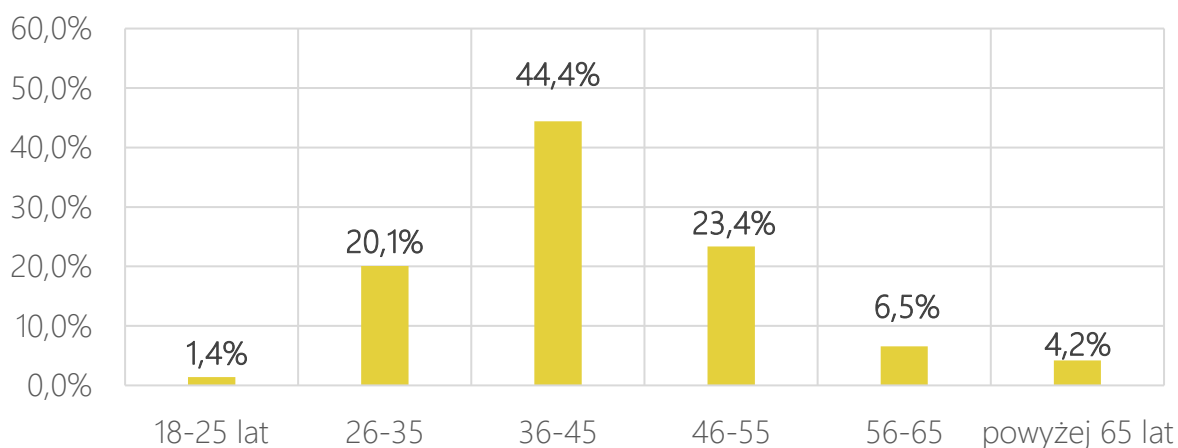
W badaniu diagnozującym problemy społeczne występujące na terenie Miasta udział wzięło łącznie 214 pełnoletnich mieszkańców. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby, ze względu na płeć. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety, które uzupełniły łącznie 68,7% kwestionariuszy (147 osób), natomiast mężczyźni pozostałe 31,3% (67 osób).

Rysunek 4. Płeć: N=214

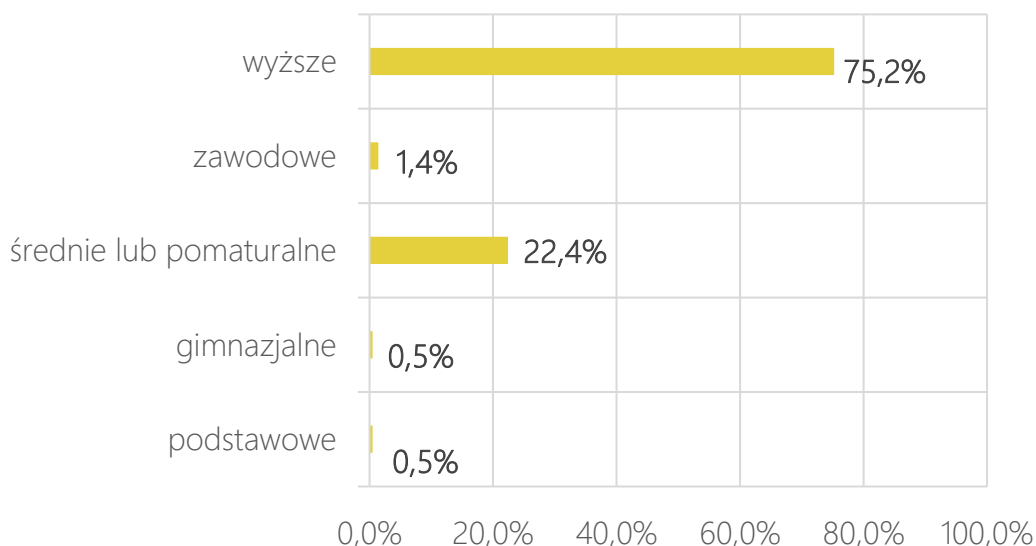
Analiza struktury badanej grupy wskazuje na zróżnicowanie respondentów pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani w wieku 36-45 lat (44,4%), z kolei blisko co czwarty badany wskazał na przedział wiekowy 46-55 (23,4%), a co piąty 26-35 lat (20,1%). W badaniu wzięli udział również respondenci w wieku 56-65 lat (6,5%), osoby powyżej 65 roku życia – 4,2% oraz badani w przedziale 18-25 lat – 1,4%.

Wykres 16. Wiek: N=214

Mieszkańcy zostali zapytani również o poziom ich wykształcenia. Jak wynika z ich deklaracji, zdecydowana większość ankietowanych posiada wykształcenie wyższe (75,2%), z kolei 22,4% legitymuje się wykształceniem średnim lub pomaturalnym. 1,4% badanych wskazało natomiast na wykształcenie zawodowe, a po 0,5% na gimnazjalne lub podstawowe.

Wykres 17. Wykształcenie: N=214

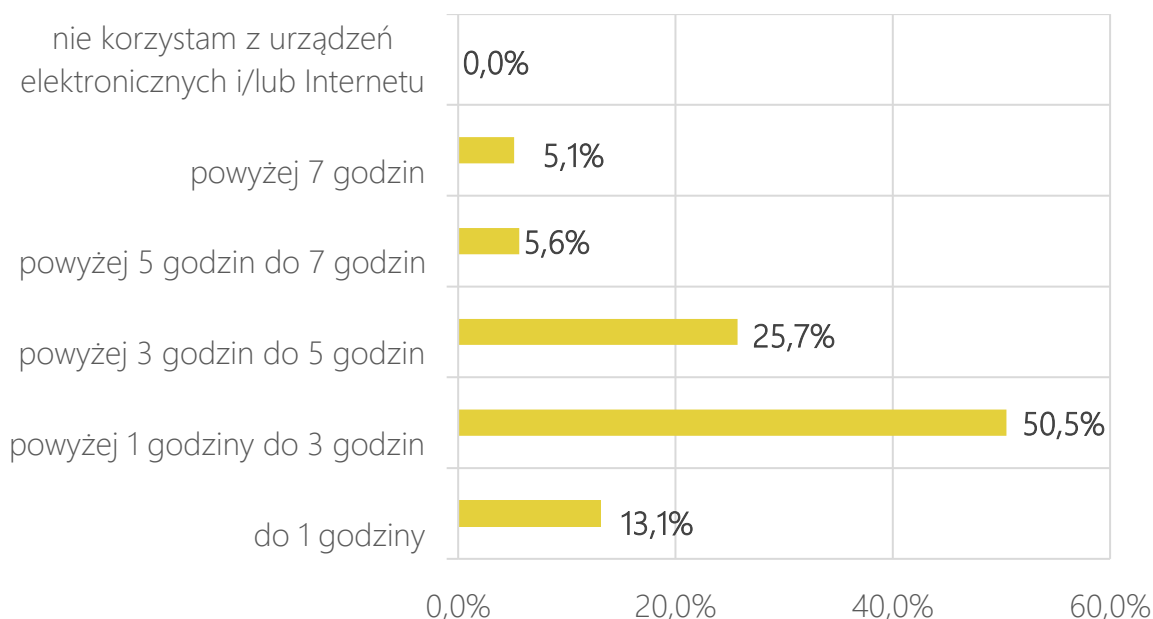

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH

W pierwszym bloku tematycznym ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, ile czasu dziennie poświęcają na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu. Z ich deklaracji wynika, że połowa badanych spędza w ten sposób powyżej

1 do 3 godzin dziennie (50,5%), a co 4 ankietowany wskazał na odpowiedź „powyżej 3 do 5 godzin” (25,7%). Odsetek 13,1% ankietowanych spędza na korzystaniu z urządzeń elektrycznych i/lub Internetu „do 1 godziny”, a 5,6% respondentów wskazało na przedział od 5 do 7 godzin. 5,1% pytanym podało, iż na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu spędza powyżej 7 godzin dziennie.

Wykres 18. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=214

Zapytano również, czy badanym zdarza się korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej, niż początkowo planowali. Zdecydowana większość badanych przyznała, że takie sytuacje mają miejsce (134 osoby, czyli 62,6%). Przeciwnego zdania było 13,6% ankietowanych (29 osób). Odpowiedź „trudno powiedzieć” zaznaczyło natomiast 9,4% badanych (20 osób), a 14,5% osób nie przewiduje określonego czasu na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (31 osób).

Tabela 10. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=214

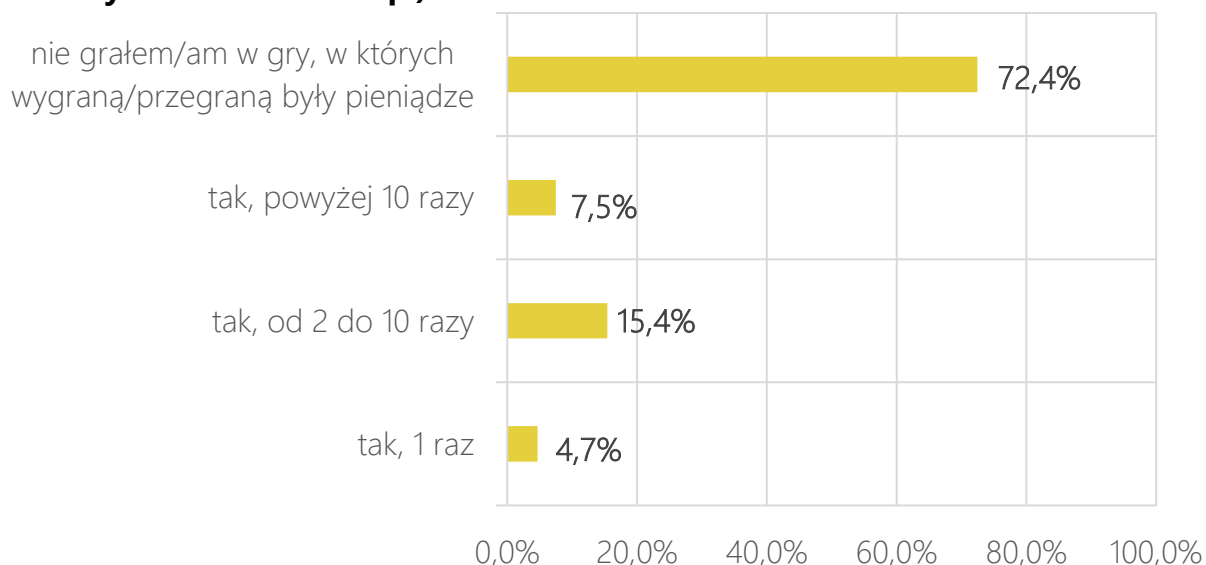
Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	62,6%	134
nie	13,6%	29
trudno powiedzieć	9,4%	20

nie przewiduję określonego czasu	14,5%	31
----------------------------------	-------	----

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców Miasta. Ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miało 27,6% dorosłych respondentów, wśród których 4,7% zadeklarowało, że grało w takie gry 1 raz, 15,4% od 2 do 10 razy, 7,5% osób przyznało, że grało w tego typu gry więcej niż 10 razy.

Wykres 19. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/ przegraną były pieniądze (np. zdraunki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=214

Kolejne pytanie dotyczyło motywacji, które kierowały mieszkańcami uczestniczącymi w grach hazardowych, a mianowicie odnosiło się do tego, czy badani kiedykolwiek grali w tego typu gry z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. Ponad połowa respondentów (71,2%, 42 osoby) zaprzeczyła zaistnieniu takiej sytuacji.

Tabela 11. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=59

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	22,0%	13
nie	71,2%	42
trudno powiedzieć	6,78%	4

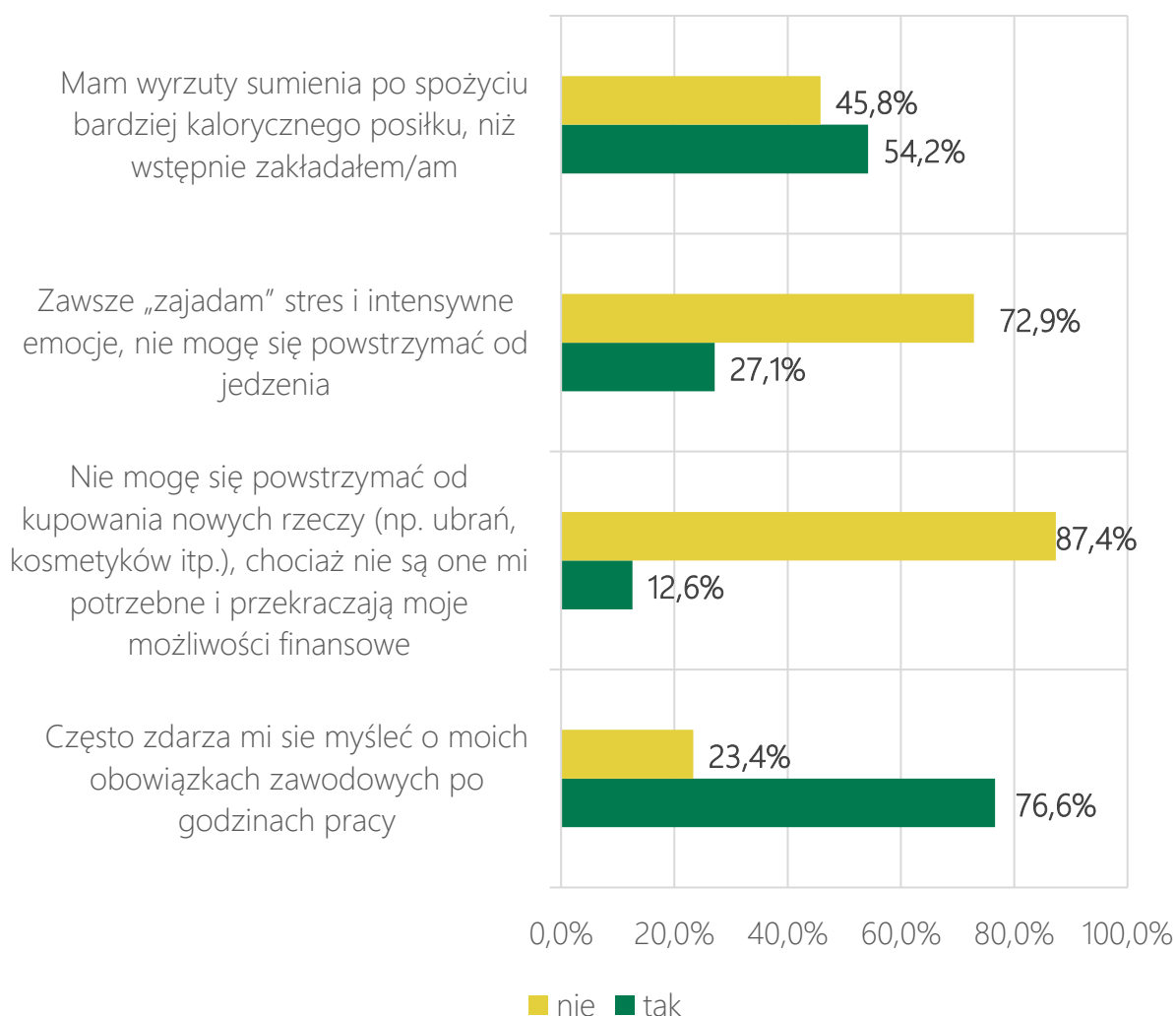
INNE UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE

W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Miasta Marki, respondenci udzielili również istotnych informacji na temat swoich decyzji zakupowych, wykonywania obowiązków zawodowych oraz zaburzeń odżywiania.

Jak wynika z analizy materiału badawczego, część ankietowanych przejawia zachowania mogące świadczyć o możliwości występowania wśród nich zaburzeń w zakresie pracobolizmu oraz odżywiania. Doświadczenia respondentów w tych obszarach przedstawiają się następująco:

- 54,2% ankietowanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku,
- 27,1% osób biorących udział w badaniu zawsze zajada stres i intensywne emocje,
- 12,6% mieszkańców przyznało, że zdarza im się kupować przedmioty, których nie potrzebują i na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych,
- 76,6% badanych często myśli o obowiązkach zawodowych poza godzinami pracy.

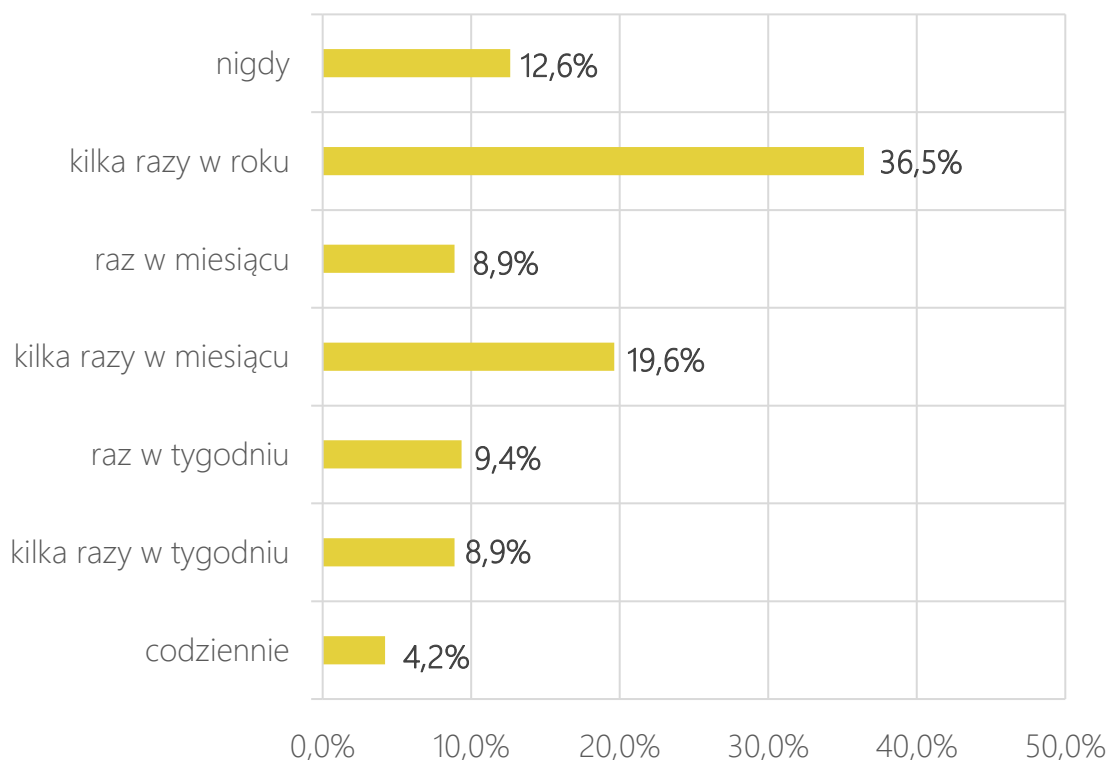
Wykres 20. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=214

PROBLEM ALKOHOLOWY

Pierwsze pytanie dotyczące uzależnienia od alkoholu odnosiło się do częstotliwości jego spożywania. Całkowitą abstynencję zadeklarował odsetek 12,6% ankietowanych, natomiast 36,5% osób sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. Po 8,9% respondentów podało, że pije alkohol raz w miesiącu lub kilka razy w tygodniu, z kolei 19,6% badanych wskazało na picie kilka razy w miesiącu. Raz w tygodniu po alkohol sięga 9,4% ankietowanych, a 4,2% spożywa alkohol codziennie.

Wykres 21. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=214

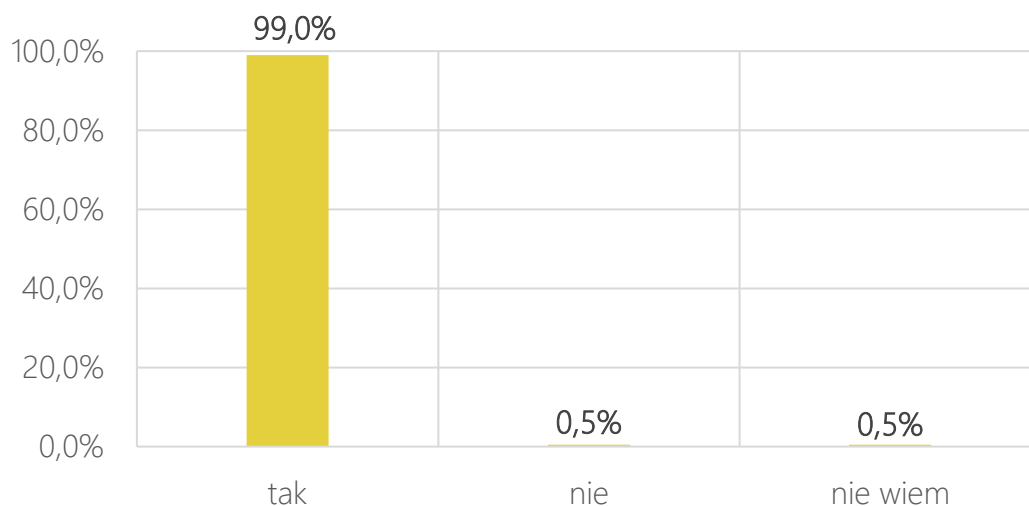
Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której respondenci stracili kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. Zdecydowana większość z nich podała, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie zdarzyła im się taka sytuacja (137 osób, tj. 73,7%). Odm inną odpowiedź zaznaczyło natomiast 26,4% ankietowanych, z czego 5,9% respondentów zadeklarowało, że miało to miejsce więcej niż 10 razy (11 osób), a 2,2% - „6-10 razy” (4 osoby). 7,5% badanych przyznało, że taka sytuacja miała miejsce do 2 do 5 razy (14 osób), a 10,8% ankietowanych stwierdziło, że zdarzyło się to jednokrotnie (20 osób). 1 badany nie udzielił odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 12. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=186

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	10,8%	20
2-5 razy	7,5%	14
6-10 razy	2,2%	4
powyżej 10 razy	5,9%	11
ani razu	73,7%	137

W ostatnim pytaniu dotyczącym tego obszaru, ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie swojego zdania w zakresie wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, zdecydowana większość dorosłych mieszkańców Miasta jest świadoma szkodliwości spożywania napojów alkoholowych, co zadeklarowało 99,0% respondentów, z kolei po 0,5% badanych udzieliło odpowiedzi „nie” lub „nie wiem”.

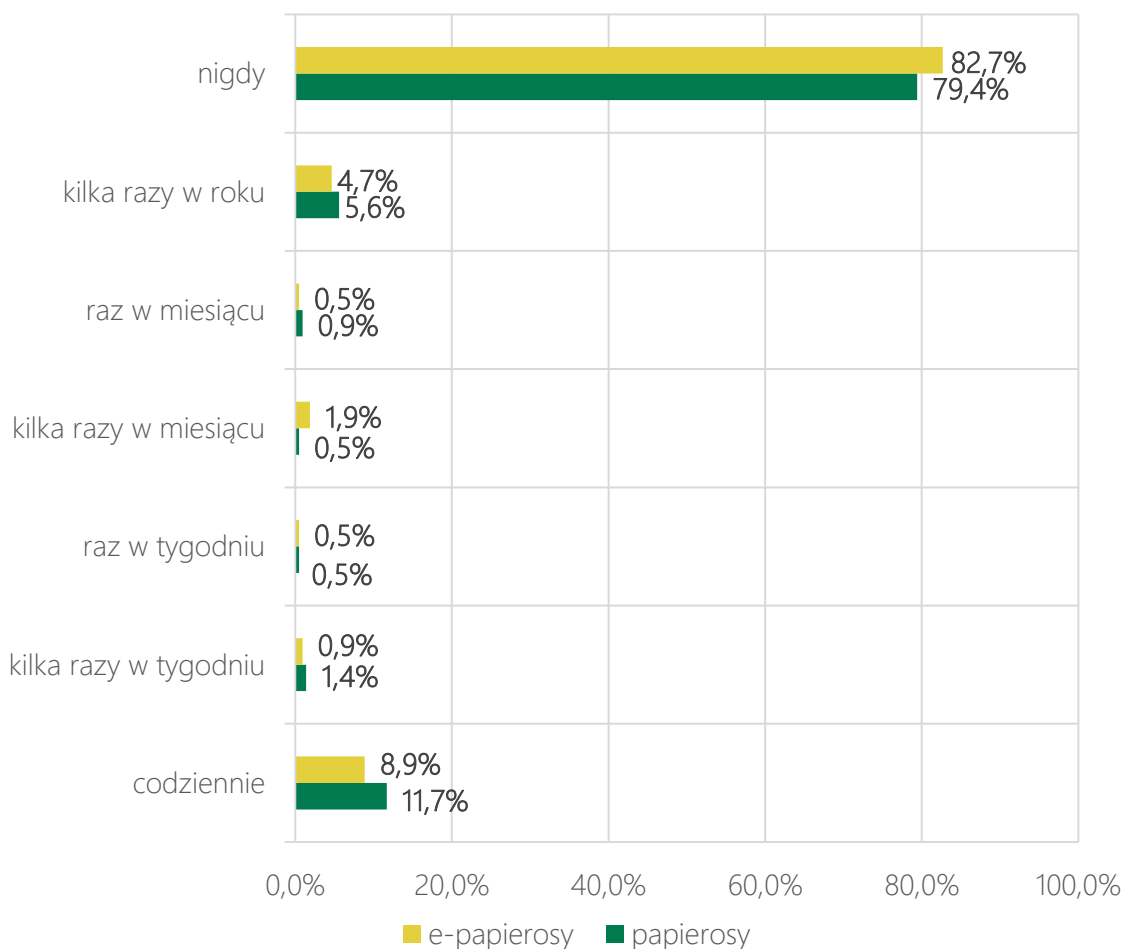
Wykres 22. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=214

PROBLEM NIKOTYNOWY

Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby nikotynowe przez dorosłych mieszkańców Miasta. Odpowiedzi badanych były następujące: papierosy tradycyjne pali 20,6% ankietowanych, spośród których 5,6% pali okazjonalnie, czyli kilka razy w roku, 0,9% raz w miesiącu, po 0,5% kilka razy w miesiącu lub raz w tygodniu, a 1,4% kilka razy w tygodniu. Z kolei na codzienne palenie wskazało 11,7% respondentów – osoby te są szczególnie narażone na wystąpienie negatywnych konsekwencji uzależnienia od nikotyny. Po elektroniczne papierosy sięga łącznie 17,4% respondentów, przy czym 8,9% badanych używa e-papierosów codziennie, 0,9% – kilka razy w tygodniu, 0,5% – raz w tygodniu lub miesiącu, 1,9% kilka razy w miesiącu, a 4,7% pali je kilka razy w roku.

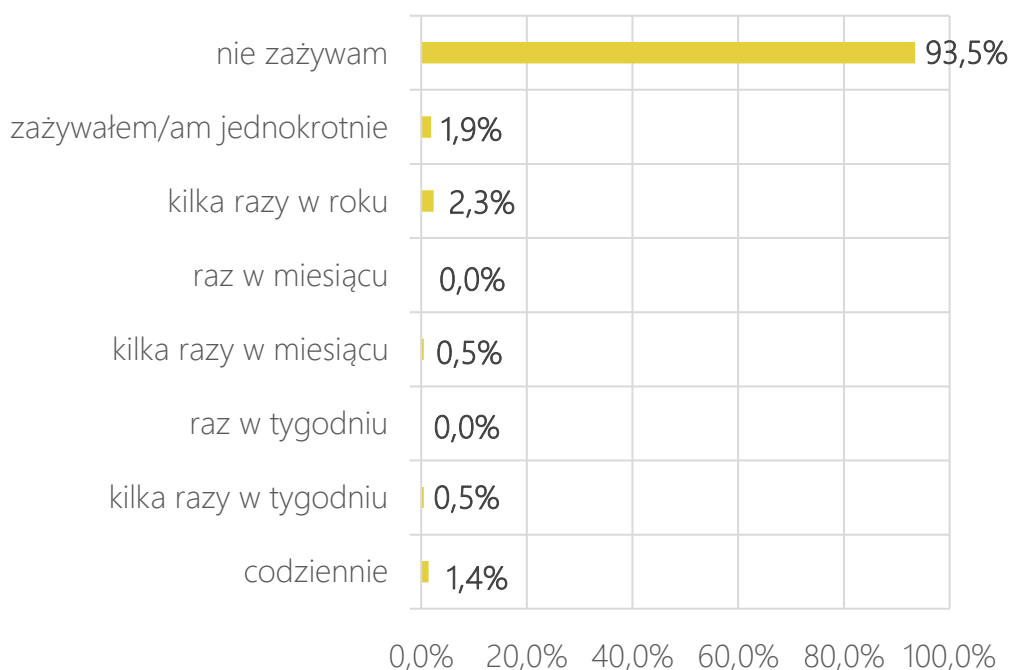
Wykres 23. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=214

PROBLEM NARKOTYKOWY

Kolejna część badania miała na celu określenie stopnia powszechności środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców Miasta. Jak wynika z analizy materiału badawczego, inicjację narkotykową zadeklarowało 6,6% respondentów, z czego 1,4% ankietowanych sięga po środki psychoaktywne codziennie, po 0,5% – kilka razy w tygodniu lub miesiącu, 2,3% kilka razy w roku, a kolejne 1,9% badanych zażywało je jednokrotnie.

Wykres 24. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) N=214

Ostatnie pytanie dotyczyło tego, czy badani znają w swoim otoczeniu kogoś, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupów, korzystania z Internetu lub urządzeń elektronicznych, uprawiania sportu, pracy, oglądania treści pornograficznych). Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- 64,4% badanych zna osoby, które nadużywają alkoholu, w tym: 21,0% – jedną osobę, 36,9% – kilka osób (do 10), 6,5% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 14,0% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”;

- 26,2% badanych zna osoby, które nadużywają narkotyków, w tym: 13,6% – jedną osobę, 11,2% – kilka osób (do 10), 1,4% wiele osób (powyżej 10) a 15,0% wskazało odpowiedzieć „trudno powiedzieć”;
- 41,2% badanych zna osoby dotknięte problemem uzależnień behawioralnych, w tym: 11,7% – jedną osobę, 22,0% – kilka osób (do 10), 7,5% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 25,7% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

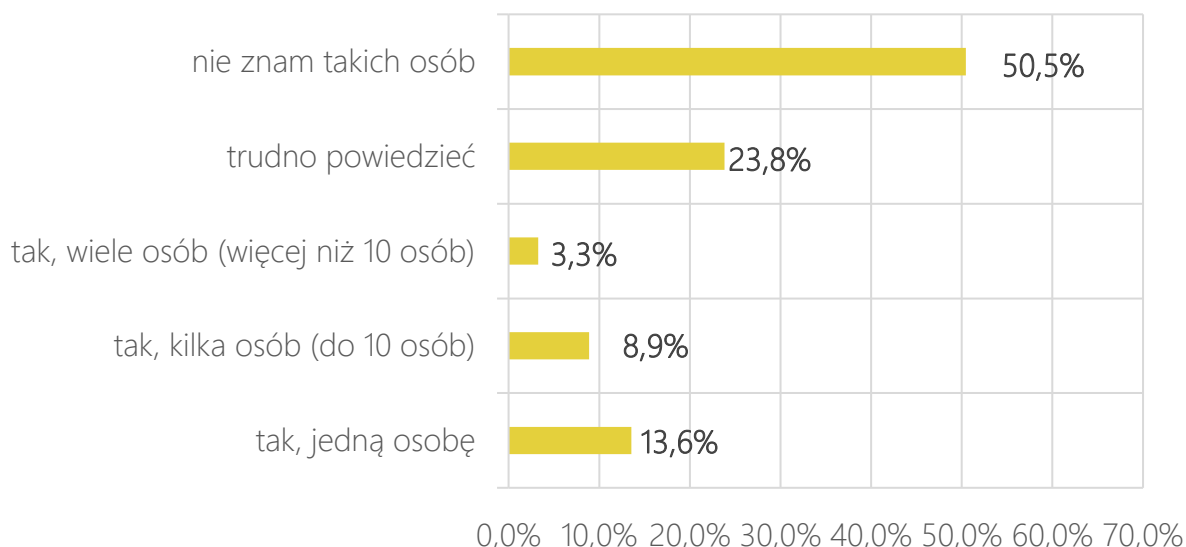
Tabela 13. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektrycznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.) N=214

Odpowiedź	Alkohol	Narkotyki	Czynności
Tak, jedną osobę	21,0%	13,6%	11,7%
Tak, kilka osób (do 10 osób)	36,9%	11,2%	22,0%
Tak, wiele osób (powyżej 10 osób)	6,5%	1,4%	7,5%
Trudno powiedzieć	14,0%	15,0%	25,7%
Nie znam takich osób	21,5%	58,9%	33,2%

PROBLEM PRZEMOCY

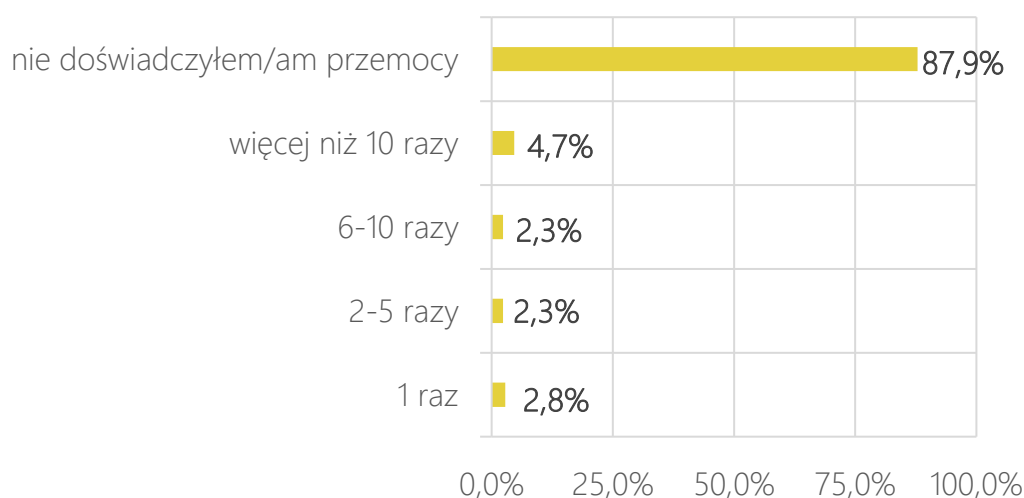
Dalsza część raportu stanowi próbę oszacowania skali problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców Miasta Marki. Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie o znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu, co potwierdził znaczny odsetek badanych. 13,6% ankietowanych odpowiedziało, że zna jedną taką osobę, 8,9% – kilka takich osób (do 10), a 3,3% wiele takich osób (powyżej 10). Średnio co piąty respondent nie jest pewien czy zna taką osobę (23,8%), natomiast 50,5% badanych nie zna w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy domowej.

Wykres 25. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej? N=214

Skala problemu przemocy na terenie Miasta została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, czy zdarzyło im się doświadczyć tego problemu w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Z zebranych danych wynika, że w analizowanym okresie przemocy doznało 12,1% mieszkańców, wśród których 2,8% doświadczyło jej jeden raz, po 2,3% – 2-5 razy lub 6-10 razy, a 4,7% osób odpowiadających – więcej niż 10 razy.

Wykres 26. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy domowej? N=214

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, najczęściej doznawanym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna – wskazało na nią 80,8% (21 osób), zaniedbania doznało 38,5% (10 osób), przemocy ekonomicznej – 34,6% (9 osób), przemocy fizycznej – 30,8% (8 osób), natomiast po 7,7% (po 2 osoby) przyznało, że doznało przemocy seksualnej lub nie potrafiły określić jej rodzaju.

Tabela 14. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=26

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	80,8%	21
zaniedbanie	38,5%	10
przemoc ekonomiczna	34,6%	9
przemoc fizyczna	30,8%	8
przemoc seksualna	7,7%	2
nie wiem	7,7%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Respondentów zapytano również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że najwięcej ankietowanych doznało przemocy ze strony męża/żony (12 osób, tj. 48,0%), na partnera/partnerkę wskazało 7 osób tj. 28,0%, 6 respondentów przyznało, że zachowania przemocowe były stosowane przez rodziców (24,0%), 16,0% podało innych członków rodziny (4 osoby), a 8,0% – osoby wśród których wymieniono sąsiada i współpracowników (2 ankietowanych). 1 badany powstrzymał się od udzielenia odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 15. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=25

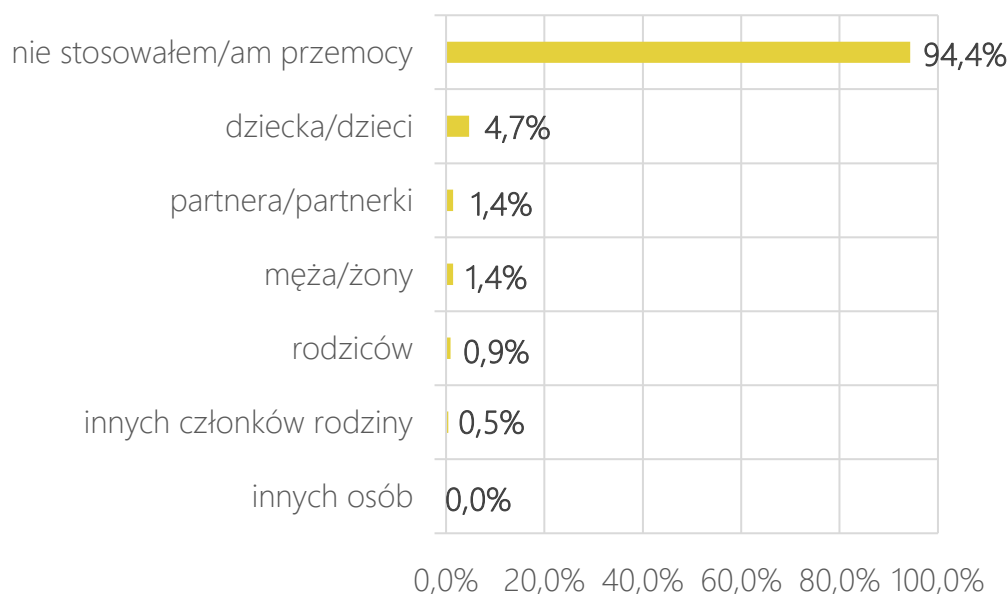
Odpowiedź	%	Liczba odp.
mąż/żona	48,0%	12
partner/partnerka	28,0%	7
rodzice	24,0%	6
inni członkowie rodziny	16,0%	4

inne osoby	8,0%	2
------------	------	---

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej kolejności dorosłych mieszkańców Marek zapytano o to, czy im samym zdarzyło się zastosować przemoc domową wobec innych osób w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy przyznał się niewielki odsetek badanych mieszkańców Miasta, tj. 5,6%. Większość osób przyznała, iż stosowała przemoc wobec dziecka/dzieci (4,7%), partnera/partnerki lub męża/żony – po 1,4%, rodziców – 0,9%, a 0,5% odpowiadających wskazało innych członków rodziny.

Wykres 27. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=214

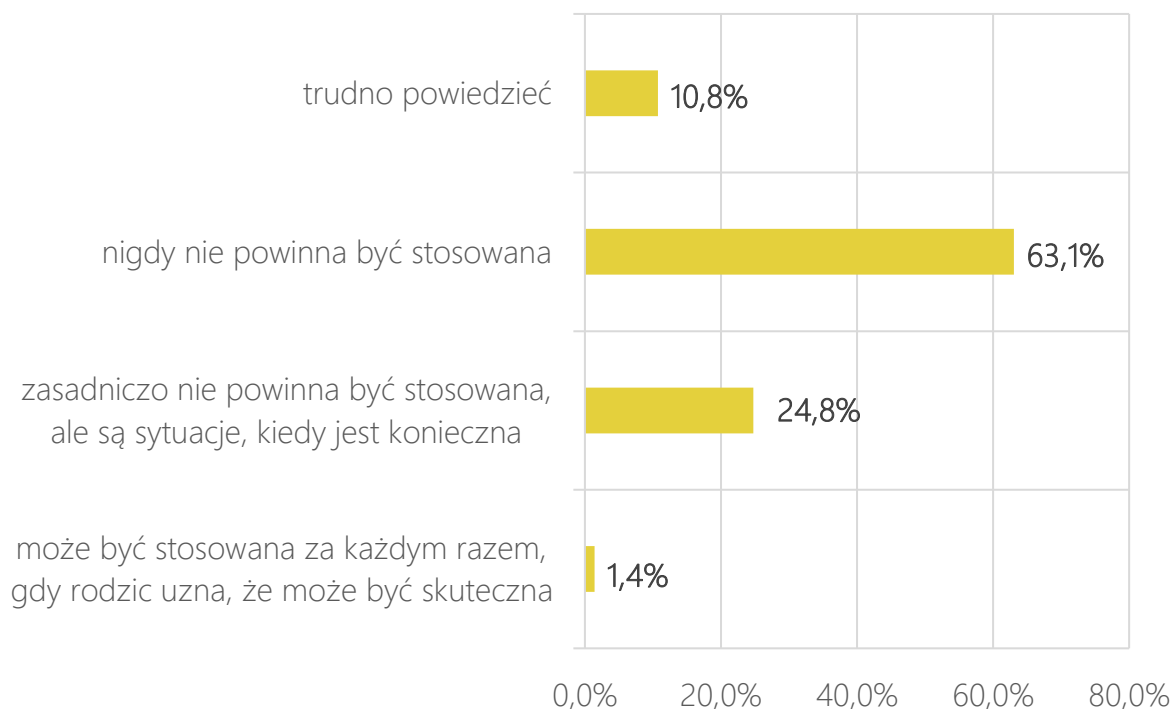

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ważnym aspektem badania dotyczącego problemów społecznych w Mieście Marki była również opinia mieszkańców na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci jako metody wychowawczej. W świetle ich odpowiedzi można stwierdzić, iż wśród 26,2% badanych istnieją błędne przekonania w tym zakresie i akceptują takie zachowania w rodzinie. Aż 24,8% mieszkańców uważa, że istnieją sytuacje, kiedy kary fizyczne są konieczne. Ponadto 1,4% ankietowanych jest zdania, iż kary fizyczne mogą być stosowane za każdym razem, gdy rodzic uzna je za słuszne w danej sytuacji.

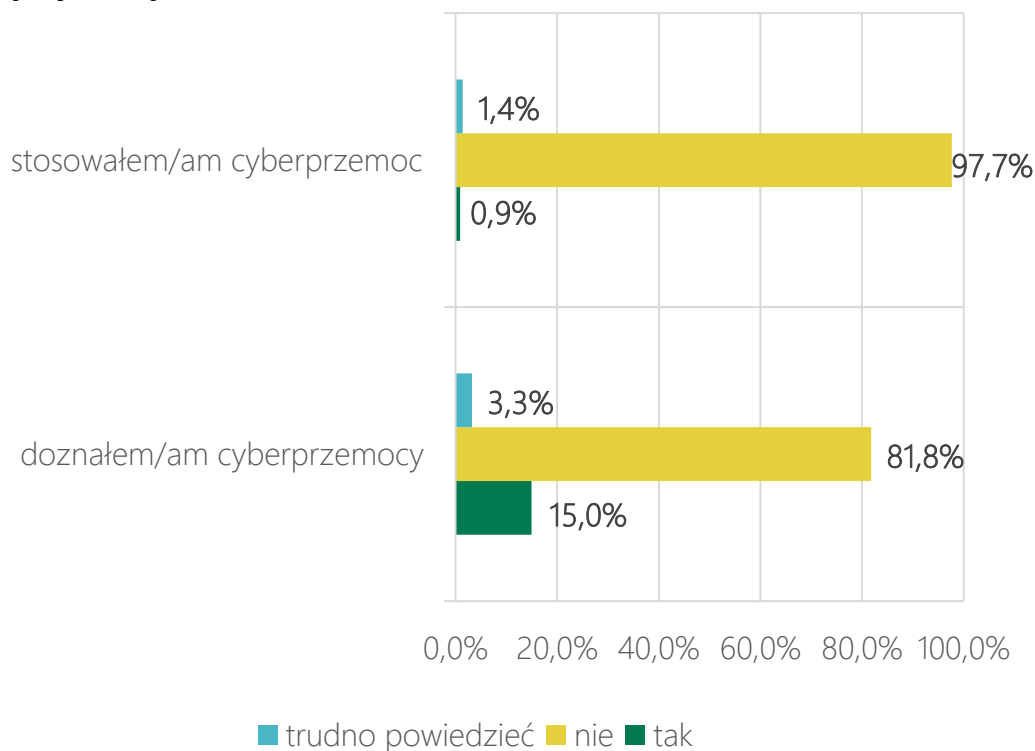
Odsetek 63,1% badanych nie toleruje przemocy jako metody wychowawczej. Z kolei 10,8% ankietowanych nie potrafiło jednoznacznie określić swojego stosunku do badanej sprawy i wybierało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 28. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=214

Ostatnie pytanie z zakresu problemu przemocy ujęte w kwestionariuszu ankiety dotyczyło zjawiska cyberprzemocy i miało na celu oszacowanie skali jej występowania wśród dorosłych mieszkańców Miasta. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, czy zdarzyło im się kiedykolwiek doświadczyć oraz stosować cyberprzemoc. Z ich deklaracji wynika, że takiego problemu doświadczyło 15,0% respondentów, natomiast 3,3% badanych miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. Znacznie mniejszy odsetek mieszkańców przyznał się do stosowania przemocy w Internecie (0,9%), a 1,4% zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”. Wynik ten wskazuje na stosunkowo niską skalę problemu wśród mieszkańców.

Wykres 29. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=214

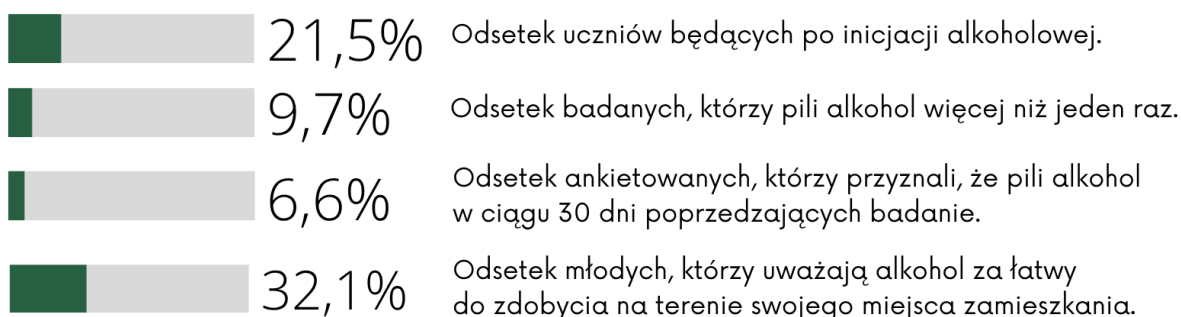

WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH

W 2025 roku na terenie Miasta Marki zostało przeprowadzone badanie diagnozujące problemy w zakresie uzależnień wśród lokalnej społeczności, w którym uczestniczyło 663 uczniów oraz 214 dorosłych mieszkańców Miasta. Poniżej, w formie graficznej, przedstawione zostały najważniejsze wnioski z przeprowadzonych badań, dotyczące kwestii uzależnień oraz przemocy.

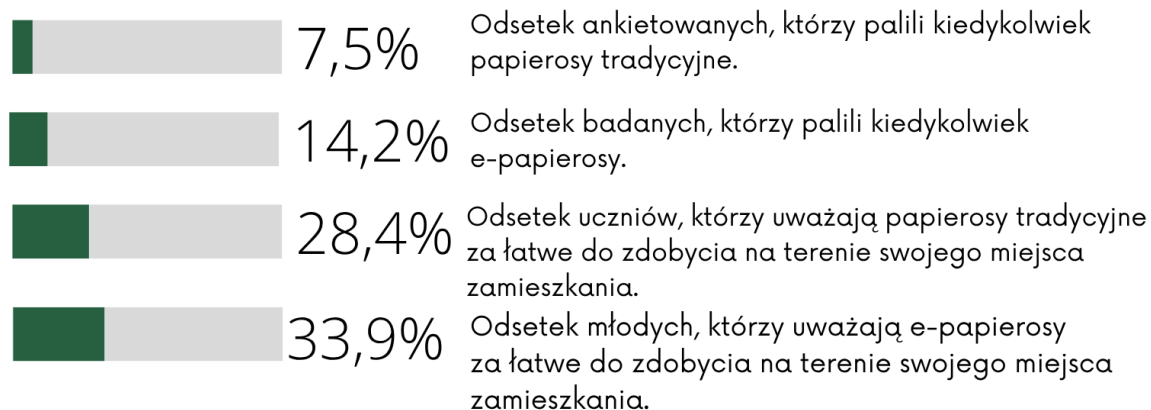
WYNIK BADAŃ ANKIETOWYCH WŚRÓD UCZNIÓW

ALKOHOL

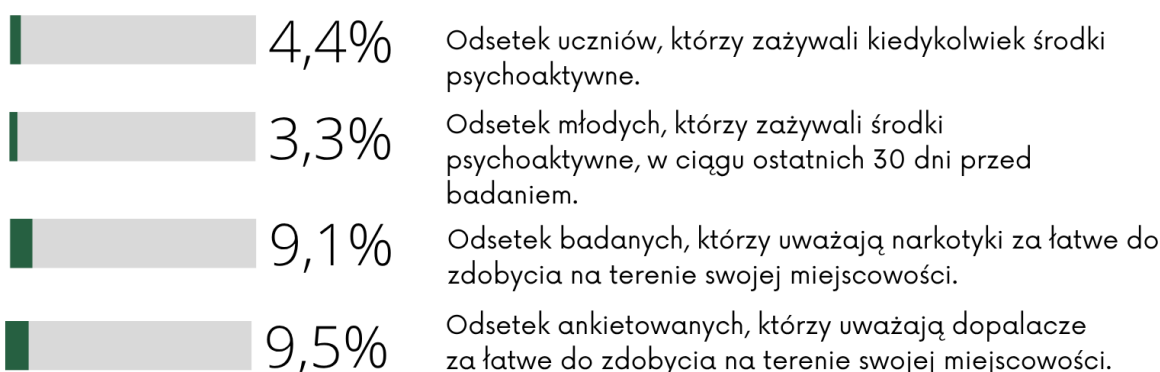
* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=663

NIKOTYNIZM

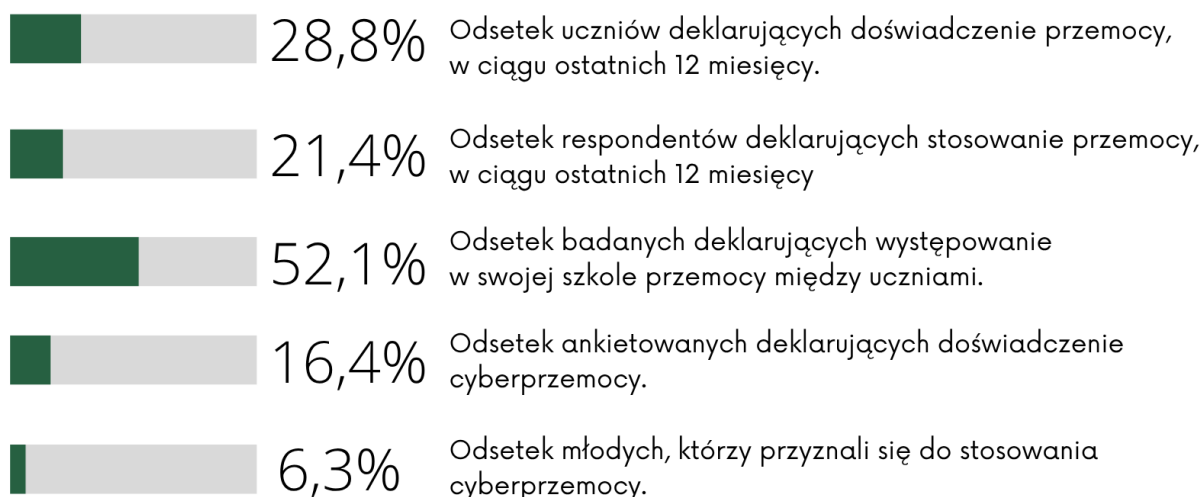
* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=663

ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

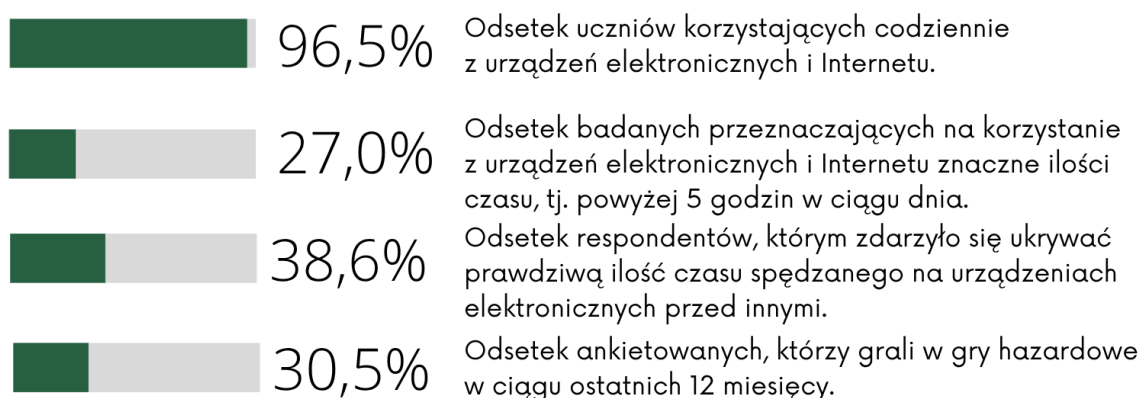
* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=663

PRZEMOC

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=663

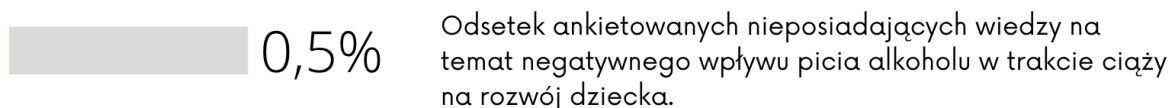
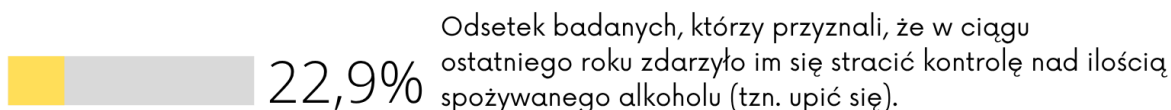
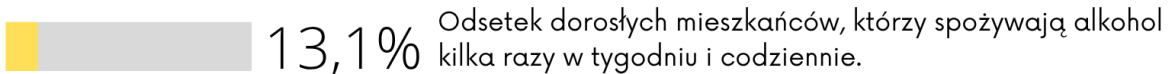
PROBLEMY NATURY BEHAWIORALNEJ

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=663

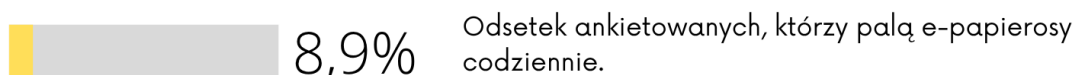
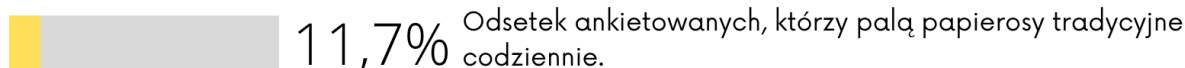
WYNIKI BADAŃ WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

ALKOHOL

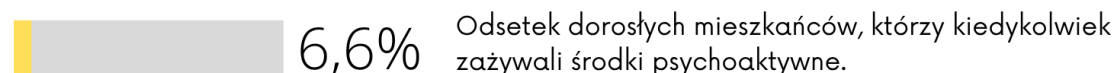
* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=214

NIKOTYNIZM

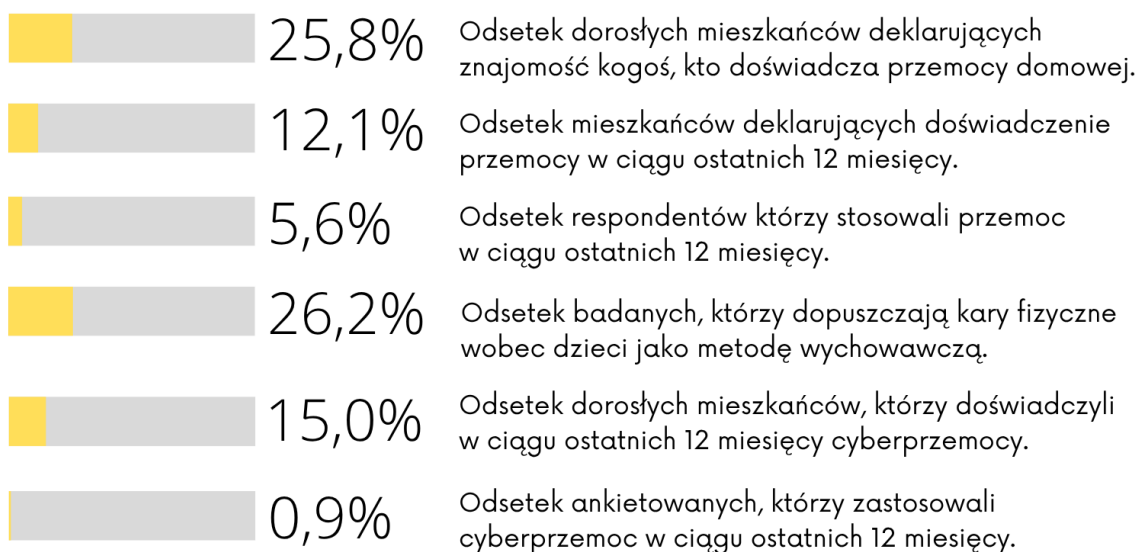
* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=214

ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

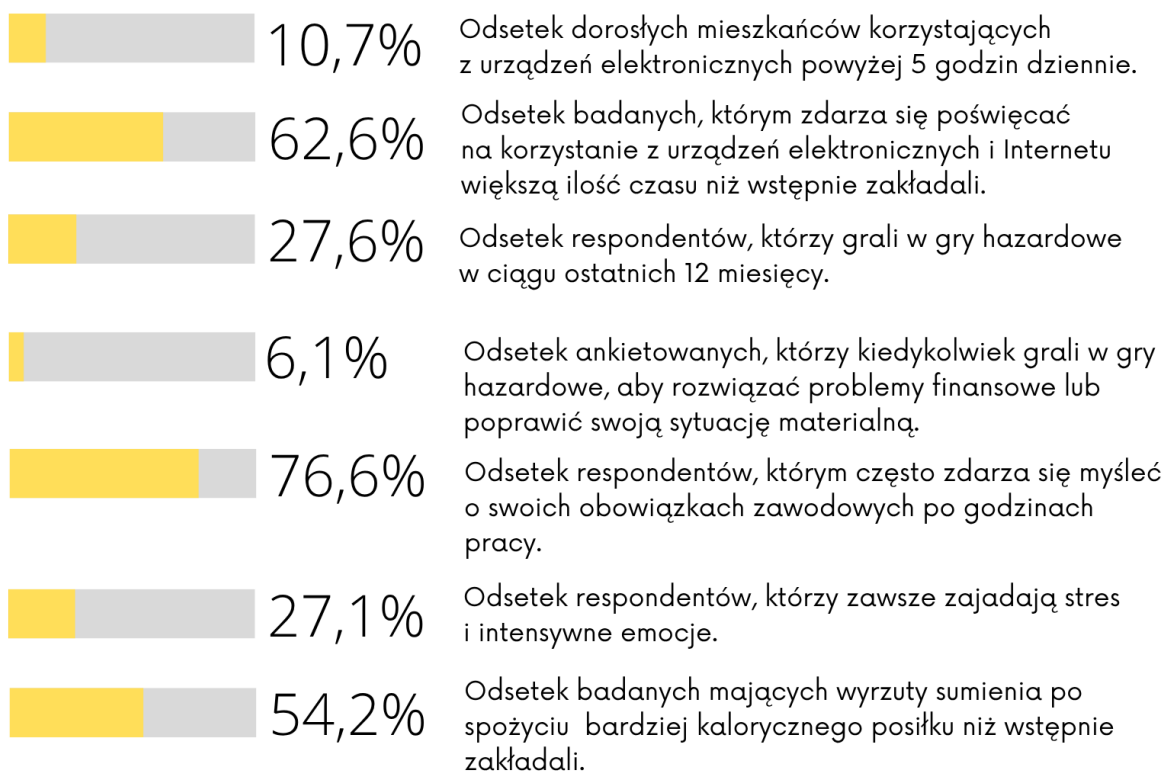
* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=214

PRZEMOC

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=214

PROBLEMY NATURY BEHAWIORALNEJ

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=214

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Marki na lata 2026-2029 jest:

Zapobieganie powstawaniu problemów związanych ze spożyciem alkoholu i innych środków zmieniających świadomość oraz przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym i minimalizowanie rozmiarów i natężenia problemów już istniejących jak i rozwijanie zasobów niezbędnych do podejmowania działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, realizowane poprzez wdrażanie spójnego systemu działań profilaktycznych, edukacyjnych, terapeutycznych i pomocowych, opartego na współpracy jednostek samorządu terytorialnego, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających w obszarze polityki społecznej i ochrony zdrowia.

Celami operacyjnymi Programu są:

- 1. Zwiększenie poziomu świadomości społecznej** w zakresie zagrożeń i konsekwencji wynikających z używania alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych poprzez realizację działań informacyjnych i edukacyjnych o charakterze systemowym, a także promocję prozdrowotnego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływań skierowanych do dzieci i młodzieży poprzez wzmacnianie czynników chroniących.
- 2. Zapewnienie kompleksowego systemu wsparcia specjalistycznego i** ograniczenie szkód zdrowotnych i rozwojowych dla osób dotkniętych problemem uzależnień oraz przemocą domową, obejmującego terapię, rehabilitację, reintegrację społeczną i zawodową, jak również rozwój współpracy z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań pomocowych.
- 3. Doskonalenie systemu lokalnej polityki w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień** poprzez usprawnienie mechanizmów

koordynacji i współpracy międzysektorowej, rozwój zasobów kadrowych i organizacyjnych, a także wdrażanie nowoczesnych metod i narzędzi wspierających skuteczność działań profilaktycznych, terapeutycznych i readaptacyjnych.

Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia.

Cel szczegółowy Nr 1	Zwiększenie poziomu świadomości społecznej w zakresie zagrożeń i konsekwencji wynikających z używania alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych poprzez realizację działań informacyjnych i edukacyjnych o charakterze systemowym, a także promocję prozdrowotnego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływań skierowanych do dzieci i młodzieży poprzez wzmacnianie czynników chroniących.
-----------------------------	---

DZIAŁANIE	Wskaźnik realizacji	Wartości poziomu odniesienia		Realizator	Rezultat
		Wartość bazowa	Wartość końcowa		
Edukacja publiczna w zakresie problematyki uzależnień od alkoholu, narkotyków i uzależnień behawioralnych	Liczba zrealizowanych konferencji, seminariów i szkoleń dla ogółu mieszkańców	4	5	OPS, UMM, PWD, CWR, GKRPA, szkoły, przedszkola, NGO	Wzrost o 10% liczby edukacyjnych działań profilaktycznych
Realizacja i uczestnictwo w kampaniach informacyjnych i edukacyjnych	Liczba kampanii edukacyjnych	3	5	Szkoły, przedszkola, PWD, OPS GKRPA, MOK, placówki ochrony zdrowia,	Wzrost o liczbę kampanii społecznych dotyczących uzależnień
Finansowanie/dofinansowanie imprez profilaktycznych, kulturalnych, w tym koncertów obejmujących edukację zdrowotną w formie profilaktyki uniwersalnej	Liczba uczestników działań	22 218	25 000	UMM, OPS Marki, PWD, LGD, NGO, Parafie	Wzrost o 11% uczestników działań profilaktycznych

Realizacja programów profilaktyki uniwersalnej o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności adresowanych do dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych programów	9	10	Szkoły, przedszkola, PWD	Wzrost o 10 % liczby realizowanych programów rekomendowanych
Realizacja programów profilaktyki selektywnej o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności adresowanych do dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych programów	0	2	Szkoły, przedszkola, PWD	Wzrost liczby realizowanych programów rekomendowanych
Realizacja programów profilaktyki wskazującej o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności adresowanych do dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych programów	0	1	Szkoły, przedszkola, PWD	Wzrost poziomu realizacji programów rekomendowanych
Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich w środowisku szkolnym i przedszkolnym	Liczba spotkań grupowych (warsztaty dla rodziców, wykłady, webinaria)	44	60	Szkoły, przedszkola, PWD, CWR	Wzrost o 27% spotkań wzmacniających kompetencje wychowawcze
Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich w środowisku pozaszkolnym	Liczba spotkań grupowych (warsztaty dla rodziców, wykłady, webinaria)	14	30	OPS Marki, CWR, PWD, PPP	Wzrost o 47% spotkań wzmacniających kompetencje wychowawcze
Szkolenia i warsztaty dla rodziców z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży	Liczba rodziców	720	900	OPS Marki, CWR, PWD, PPP	Wzrost o 25% liczby uczestników
	Liczba nauczycieli i wychowawców	918	1225	OPS Marki, CWR, PWD, PPP	

Organizacja i finansowanie wypoczynku letniego/zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym oraz zagrożonych uzależnieniami, realizującego program profilaktyczny, psychologiczny lub socjoterapeutyczny.	Liczba form wypoczynku	2	3	Kluby sportowe, CUW, OPS, GKRPA, PWD, szkoły i przedszkola	Wzrost o 10% liczby aktywnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży
---	------------------------	---	---	--	--

Cel szczegółowy Nr 2	Zapewnienie kompleksowego systemu wsparcia specjalistycznego i ograniczenie szkód zdrowotnych i rozwojowych dla osób dotkniętych problemem uzależnień oraz przemocą domową, obejmującego terapię, rehabilitację, reintegrację społeczną i zawodową, jak również rozwój współpracy z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań pomocowych.
-----------------------------	--

DZIAŁANIE	Wskaźnik realizacji	Wartości poziomu odniesienia		Realizator	Rezultat
		Wartość bazowa	Wartość końcowa		
Prowadzenie, wspieranie i finansowanie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	Liczba osób objętych działalnością PIK	570	570	NGO, UMM, OPS	Utrzymanie finansowania działalności z zakresu poradnictwa i konsultacji
	Liczba godzin wsparcia świadczonych przez PIK	1200	1200	NGO, UMM, OPS	
Prowadzenie i finansowanie usług oferowanych przez Centrum Wspierania Rodzin Pomost w zakresie prowadzenia poradnictwa i terapii dla osób z problemem uzależnienia, zagrożonych uzależnieniem, członków ich rodzin oraz osób doświadczających kryzysu, w tym z powodu zaburzeń psychicznych i przemocy domowej	Liczba osób objętych konsultacjami i poradnictwem	311	480	OPS CWR	Wzrost średnio o 65% liczby godzin usług w CWR Pomost i zwiększenie odbiorców.
	Liczba godzin udzielonego wsparcia konsultacji i terapii indywidualnej/rodzinnej	9758	28 400	OPS CWR	

Prowadzenie i finansowanie utrzymania mieszkań wspomaganych i treningowych dla osób z problemem uzależnienia, zagrożonych uzależnieniem, członków ich rodzin oraz osób doświadczających kryzysu, w tym z powodu zaburzeń psychicznych i przemocy domowej.	Liczba mieszkań wspomaganych/ treningowych	2	4	OPS, ZUK	Wzrost o 50% liczby mieszkań
Realizacja i finansowanie programów dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem, - zakup wyposażenia i prowadzenie i miejsc profilaktyki i wspierania młodzieży.	Liczba miejsc dla młodzieży	1	2	OPS, NGO, UMM	Wzrost o 50% liczby miejsc dla młodzieży
Zakup świadczeń gwarantowanych, w tym zakup świadczeń w ramach pogłębionego programu terapii osób uzależnionych.	Liczba sfinansowanych świadczeń	0	200	Placówki leczenia uzależnień	Skuteczne zmniejszenie nasilenia uzależnienia (ograniczenie picia), poprawa funkcjonowania psychospołecznego
Prowadzenie działań mających na celu upowszechnianie wiedzy dotyczącej uzależnień w tym behawioralnych, przemocy domowej itp. w tym publikowanie podcastów, wydawanie i dystrybuowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych: plakatów, ulotek, biuletynów, książek dotyczących problematyki uzależnień behawioralnych.	Liczba podcastów	0	10	OPS, CWR	Wzmocnienie przekazu podejmowanych działań edukacyjnych
	Liczba materiałów w dystrybucji	3 500	10 000	OPS, PWD, szkoły, przedszkola, CWR, UMM	Wzrost liczby materiałów profilaktycznych

Cel szczegółowy Nr 3

Doskonalenie systemu lokalnej polityki w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień poprzez usprawnienie mechanizmów koordynacji i współpracy międzysektorowej, rozwój zasobów kadrowych i organizacyjnych, a także wdrażanie nowoczesnych metod i narzędzi wspierających skuteczność działań profilaktycznych, terapeutycznych i readaptacyjnych.

DZIAŁANIE	Wskaźnik realizacji	Wartości poziomu odniesienia		Realizator	Rezultat
		Wartość bazowa	Wartość końcowa		
Organizowanie i finansowanie szkoleń/ warsztatów dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych i innych specjalistów pracujących z osobami z problemem uzależnienia, zagrożonych uzależnieniem, członków ich rodzin oraz osób doświadczających kryzysu, w tym z powodu zaburzeń psychicznych i przemocy domowej.	Liczba szkoleń/warsztatów	16	26	OPS, CWR,	Podniesienie kompetencji specjalistów zajmujących się profilaktyką i leczeniem uzależnień, co przełoży się na wyższą jakość świadczonych usług.
	Liczba uczestników szkoleń/ warsztatów	122	150	OPS, CWR	
Organizowanie i finansowanie superwizji i interwizji dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych i innych specjalistów w tym CWR	Liczba superwizji	21	33	OPS, CWR	Zwiększenie o 100% liczby superwizji
	Liczba uczestników superwizji	15	23	OPS, CWR	
Kierowanie mieszkańców do Centrum Integracji Społecznej i finansowanie kosztów jego funkcjonowania w sposób proporcjonalny do liczby osób z uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, w tym osób dorosłych pozostających w relacji z osobą uzależnioną, które biorą udział w oferowanych przez te placówki zajęciach reintegracyjnych	Liczba uczestników CIS	0	7	OPS	Utrzymanie finansowania i kierowania uczestników do CIS

Wsparcie finansowe organizacji pozarządowych w realizacji zadań wynikających Programu tj. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego, w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie i Program Współpracy z NGO.	Liczba prowadzonych placówek wsparcia dziennego	2	3	UMM, OPS	Wzrost o 33% miejsc w placówkach wsparcia dziennego w mieście Marki
Dofinansowanie kształcenia pracowników Centrum Wspierania Rodzin Pomost	Liczba pracowników	0	2	OPS, CWR	Podniesienie skuteczności poprzez rozwój kompetencji kadr
Przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej w szczególności poprzez: - dofinansowanie programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej i dofinansowanie programów korekcyjno – edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.	Liczba programów dofinansowanych	0	2	OPS, NGO, CWR	Zwiększenie bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej oraz zmiana postaw osób stosujących przemoc
Powadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych szkoleń	2	5	OPS, GKRPA, UMM	Wzrost o 60% działań szkoleniowych dla właścicieli sklepów 80% uczestników odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przepisów prawa dotyczących sprzedaży osobom niepełnoletnim
Wspieranie działalności GKRPA poprzez • finansowanie zlecenia przeprowadzania badań przez zespół biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu w celu orzeczenia wobec osoby z problemem uzależnienia od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu, • Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie lecznictwa	Liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	75	77	OPS, GKRPA	Utrzymanie poziomu kierowania do biegłych oraz wniosków do sądu.
	Liczba wniosków skierowanych do sądu	68	70	OPS, GKRPA	

odwykowego wobec osoby z problemem uzależnienia.					
--	--	--	--	--	--

REALIZACJA PROGRAMU

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Markach, który odpowiada za realizację Programu od strony finansowej i merytorycznej i który koordynuje realizację działań programowych we współpracy z szeregiem podmiotów działających na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz przemocy domowej.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do ogółu mieszkańców Miasta Marki z wyszczególnieniem konsumentów napojów alkoholowych, osób z problemem uzależnienia od alkoholu, narkotyków i zmagających się z uzależnieniami behawioralnymi, osób pijących szkodliwie i ryzykownie, rodzin i najbliższego otoczenia osób z problemem uzależnienia od alkoholu, narkotyków, hazardu i urządzeń elektronicznych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz przedstawicieli służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem oraz w miejscu sprzedaży może odbywać się tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez Burmistrza Miasta Marki.

1. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych poza miejscem sprzedaży, określona przez Radę Miasta, wynosi 320, w tym¹³:
 - 120 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 100 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 100 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.
2. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży, określona przez Radę Miasta, wynosi 80, w tym¹⁴:
 - 40 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 20 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 20 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.

TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, nie krótszy niż 2 lata.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Marki na lata 2026-2029 są dochody własne Miasta uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie Miasta Marki w dziale 851

¹³ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok

¹⁴ tamże

„Ochrona Zdrowia”, dziale 85153 – zwalczanie narkomanii oraz dziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.

2. Zakres zadań ujętych w Programie może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz ze względu na bieżące zapotrzebowanie z zakresu działań profilaktycznych skierowanych do lokalnej społeczności.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Zgodnie z art. 41 ust. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Konieczność ujęcia w Gminnym Programie zasad wynagradzania członków GKRPA nakłada art. 411 ust. 5 ww. ustawy. W związku z powyższym określa się stałe miesięczne wynagrodzenie dla przewodniczącego Komisji w wysokości 12 % przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku, oraz dla Sekretarza Komisji w wysokości 12 % przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku. Ponadto ustala się stawki brutto dla członków GKRPA za wykonywanie czynności:

- 1) za udział w każdym posiedzeniu plenarnym członków GKRPA - 7 % przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku, pomniejszone za czas nieobecności;
- 2) za udział w posiedzeniu problemowo – zadaniowym związanym z przeprowadzeniem jednej czynności motywującej osoby nadużywające alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego – 1,5% przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku;

- 3) za opracowanie i wysłanie wniosku do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego – 1,3% przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku;
- 4) za udział w posiedzeniu problemowo - zadaniowym związanym z wypełnieniem formularza Niebieska Karta lub związanym z wykonywaniem zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym za udział w posiedzeniu jednej grupy roboczej powołanej przez Zespół Interdyscyplinarny lub posiedzenia ZI w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 1,2% przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku. Członek GKRPA będący jednocześnie członkiem ZI lub pracownikiem powołanym do prac w ZI z ramienia innego podmiotu, otrzymuje wynagrodzenie, o ile nie świadczy w tym samym czasie pracy u tego podmiotu;
- 5) za przeprowadzenie wizji jednego punktu sprzedaży napojów alkoholowych, w zakresie zgodności jego lokalizacji z zasadami określonymi w uchwałach Rady Miasta Marki – 1% przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku zł brutto;
- 6) za przeprowadzenie kontroli jednego punktu sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie prowadzenia sprzedaży jest zgodne z udzielonym pozwoleniem, przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu na kredyt lub pod zastaw, przestrzegania zakazu sprzedaży i podawania napój alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym, przestrzegania zakazu spożywania alkoholu w miejscu sprzedaży, przestrzegania zasad reklamy i promocji napojów alkoholowych i sposobu informowania klientów o szkodliwość spożywania alkoholu. –1,2% przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku;
- 7) za przeprowadzenie kontroli jednego punktu sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie zaopatrywania się w napoje alkoholowe wyłącznie u

producentów i przedsiębiorców posiadających odpowiednie zezwolenie na sprzedaż hurtową napojów alkoholowych oraz weryfikacji prawidłowości składanych corocznie oświadczeń o wartości sprzedanego alkoholu w roku poprzednim - 15 % przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku;

- 8) za uczestnictwo w charakterze strony w postępowaniu sądowym związanym z orzeczeniem o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego - 1% przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku.;
- 9) za prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej podczas kampanii społecznych i innych środowiskowych form promocji zdrowia i profilaktyki uzależnień – 0,8 % przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku za jedną godzinę pracy,
- 10) za udział w innych czynnościach nie wymienionych powyżej, związanych z realizacją ustawowych zadań Komisji i zleconych przez Przewodniczącego Komisji – 0,8 % przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku za jedną godzinę pracy;

Podstawą do wypłaty wynagrodzenia Członków GKRPA jest złożenie oświadczenia zawierającego zestawienie liczby posiedzeń Komisji, wykaz wykonanych czynności, opis wykonanych zadań i zrealizowanych godzin w ramach innych czynności zleconych przez Przewodniczącego oraz listy obecności członków Gminnej Komisji na posiedzeniach.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów

programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu opierają się na:

1. Ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu.
2. Ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej.
3. Opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy wybrać co najmniej jedną z niżej wskazanych zróżnicowanych metod pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Na podstawie analizy wdrażanego programu, realizator Programu w Markach sporządzi zbiorcze coroczne sprawozdanie, które zostanie przedłożone Radzie Miasta

Marki w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie. Ponadto realizator Programu zobowiązany jest do sporządzenia, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informacji z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Programu, które następnie przekaże do Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w terminie do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

BIBLIOGRAFIA

1. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.
2. Lange R., i in., *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.
3. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
4. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2023 i 2024.
5. Szmidt J., i in., *Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom*, Warszawa 2023.
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
8. *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną – Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r.*, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2024.
9. Strategia Rozwoju Miasta Marki na lata 2022-2030.
10. https://www.marki.pl/42-kluby_sportowe.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie Miasta Marki w latach 2023-2024	17
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca Miasta Marki na przestrzeni lat 2023-2024.....	19
Rysunek 3. Płeć: N=663.....	20
Rysunek 4. Płeć: N=214	38

SPIS TABEL

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mieście Marki wobec osób z problemem uzależnienia w latach 2023-2024.....	15
Tabela 2. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=138.....	24
Tabela 3. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni? N=28	27
Tabela 4. Jakie były to substancje? N=25.....	27
Tabela 5. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=172	29
Tabela 6. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=153	30
Tabela 7. Jakiego rodzaju przemoc stosowałeś/łaś? N=120	31
Tabela 8. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=128.....	32
Tabela 9. Czy zdarzyło Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=641.	36
Tabela 10. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=214	42
Tabela 11. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=59	43

Tabela 12. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=186.....	46
Tabela 13. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektrycznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.) N=214.....	49
Tabela 14. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=26	51
Tabela 15. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=25	52

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2023-2024.....	12
Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Mieście Marki na przestrzeni lat 2023-2024.....	20
Wykres 3. Wiek: N=663	21
Wykres 4. Klasa: N= 663.....	21
Wykres 5. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=663	22
Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N= 663	24
Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=663.....	25
Wykres 8. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy oraz e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=663	28
Wykres 9. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=663.....	29
Wykres 10. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=663.....	31
Wykres 11. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=663.....	31

Wykres 12. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/ponizanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=663.....	32
Wykres 13. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=663.....	33
Wykres 14. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=663.....	34
Wykres 15. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=663	38
Wykres 16. Wiek: N=214.....	40
Wykres 17. Wykształcenie: N=214	40
Wykres 18. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=214	38
Wykres 19. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegrana były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=214.....	39
Wykres 20. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=214.....	40
Wykres 21. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=214.....	42
Wykres 22. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=214.....	43
Wykres 23. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=214	44
Wykres 24. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) N=214.....	45
Wykres 25. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej? N=214.....	50

Wykres 26. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy domowej? N=214.....	51
Wykres 27. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=214.....	49
Wykres 28. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=214.....	50
Wykres 29. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=214.....	51

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na organy administracji rządowej oraz jednostki samorządu terytorialnego obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz kształtowania struktury ich spożycia. Do zadań tych należy w szczególności inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów związanych ze sposobem spożywania napojów alkoholowych, podejmowanie działań na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałanie powstawaniu oraz usuwanie następstw nadużywania alkoholu, a także wspieranie działalności organizacji społecznych i zakładów pracy realizujących zadania w tym zakresie. Realizacja powyższych zadań przez gminę następuje poprzez uchwalenie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, stanowiącego element strategii rozwiązywania problemów społecznych. Program ten sporządzany jest na okres nie dłuższy niż 4 lata.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, do wyłącznej właściwości rady gminy należy podejmowanie uchwał w sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji tego organu.

Mając na uwadze powyższe, podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym dla Miasta Marki na lata 2026–2029 należy uznać za zasadne.